

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

ŠT. 9.

SVO

BOD

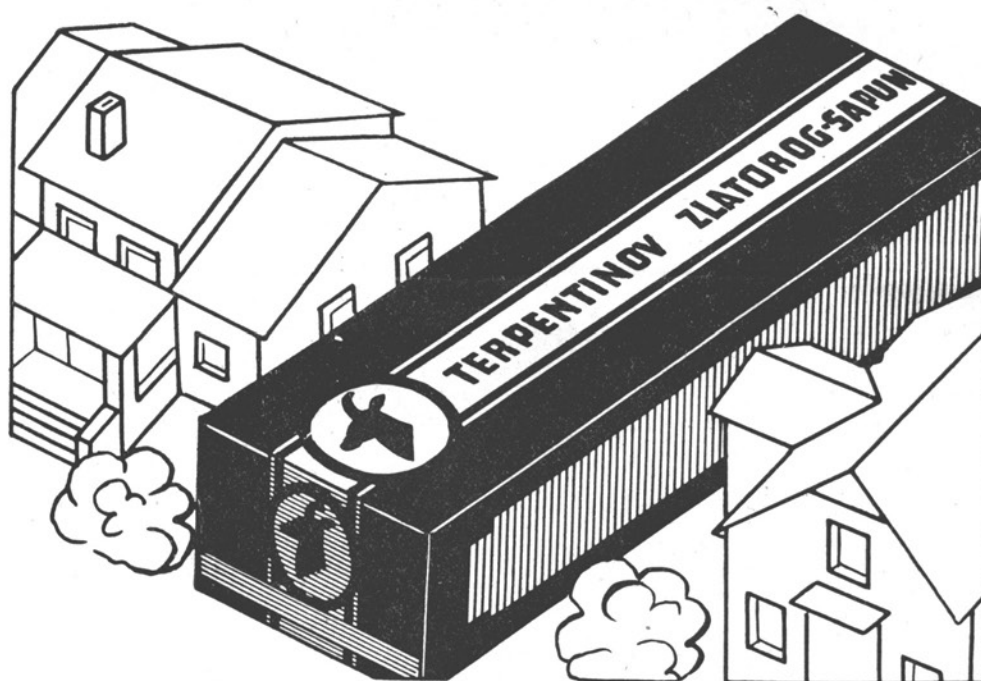
DA

Nesnaga

izgine iz perila
kakor bi mignil, če perete z dobrim

Zlatorog-

terpentinovim milom

Ce imate še tako visoke zahteve:

s Chlorodontom

boste gotovo zadovoljni

Jugoslovanski proizvod

Tuba Din. 8.-

Izhaja enkrat mesečno. Letna naročnina Din 18.— (inozemstvo Din 36.—), polletna Din 9.—, posamezna številka Din 1.50.
Uprava in uredništvo Maribor, Sodna ulica 20. Pošt. ček. račun Ljubljana 12.249.

ONI IN MI

FRITZ BRAININ / TONE MAČEK

ONI

*Mi smo tisti z železno rokó,
mi menjamo večkrat svoj kraj;
domovino priznavamo tisto samo,
ki tvori jo konjunkturikov roj!
Živel — On!*

*Nosimo črno in nosimo rjavo,
zakaj bi tudi zeleno ne šlo?
Vse kar je v modi, še plavo je pravo,
da le dobiček prikrajšan ne bo!
Živel — On!*

*Mi smo za nacijo, čisto zares,
ko pri kozarcih s pajdaši sedimo.
Stanovska država je del naših nebes,
ko v kinu in radiu vam govorimo!
Živel — On!*

MI

*Mi mlada smo garda, trd naš korak,
ko puščica ostra je naša sleherna četa,
v sovraga naperjen je trojni naš znak,
krvavo reakcijo naj stre naša peta!
Prosto pot k svobodi, sreči!*

*Mi mlada smo garda, trd naš korak,
pred nami korakajo mrtvih kolone ...
Žrtve so to, ki jih pomoril je vrag
s Poruhrja, Šanghaja in iz Barcelone.
Nad njimi prapori žareči!*

*Mi mlada smo garda, trd naš korak,
mi hočemo ves naš planet preorati!
Naj se nam pridruži, kdor je junak,
da pomore nam v brazdah plevel pokončati!
K svobodi, bratje koprneči!*

V združeno opozicijo ali lastno stranko?

Naloga socialne demokracije v Evropi obstoja v po-vojnih letih menda v tem, da ne zavzame nikoli v pravem času k aktualnim problemom, ki se pojavljajo z elementarno silo, pravičnega, trenutnemu stanju odgovarjajočega stališča, pa najsi bi bilo to stališče oportunistične ali revolucionarne naravi.

Ob razmišljanju o vsem tem se moramo nehote vprašati, če ne bomo nekega dne odgovarjali pred zgodovino (in morda pred njo že odgovarjamo) za napake, ki so bile storjene, napake, ki so rodile marsikatero nepopravljivo zlo, ki so ponekod zasukale razplet dogodkov za 180 stopinj v nasprotno smer. Tako imamo pred očmi nesrečni kongres italijanskih socialistov, ki se je vršil v Livornu leta 1921., na katrem je delavski zastopnik streljal z revolverjem, da bi izsilil sklepe, ki naj povzročijo v Italiji pravočasno socialni preobrat. Večina kongresa ni bila tega mnenja, ampak je stala na stališču, da je treba italijanske vrste še nadalje organizirati, dokler ne bo dobila stranka matematične večine v parlamentu in da bo šele nato prevzela samostojno vlado Italije.

Levica je hotela revolucijo, pa je bila zanjo preslaba, desnica je hotela matematično in nadpolovično večino, pa je ni dobila, zvezo z meščansko levico je pa tudi odklanjala, čeprav ji je Nitti ponujal večino ministrstev, uvedbo republike in še marsikaj. Premalo je bilo skušenj in preneodločni so bili voditelji italijanskega pokreta, ki so odklanjali i direktno akcijo mas i sporazum z naprednimi meščanskimi strankami, ker se niso niti zavedali, da je tudi tak nekrvav način prevzema oblasti lahko revolucionarno dejanje prvega reda, ki more dati pri spretni politiki stranki vso oblast v roke. Končno je zmagal faši-

zem in z njim Mussolini, ki ogroža s svojo zunanjo politiko danes ves svet in grozi z eksportom svojega fašizma v vse sosednje države.

Nato je prišla zmaga labourizma na Angleškem. Največja država na svetu je imela delavsko vlado. Namesto da so se ozirali na početje fašizma v Italiji, ki se je z blazno brzino oboroževal in že takrat pripravljaj svoje naklepe v Afriki in slednjič v Evropi, so vsi prevzeti navdušenja in naivnega pacifizma, razoroževali čuvarico svetovne demokracije in govorili lepe besede o svetovnem miru. Ves lanski abesinski pohod italijanske armade bi bil izostal, da je bila angleška armada zadosti oborožena in usoda fašizma v Evropi bi bila s tem zapečatenata.

Zadosti volje in odločnosti je bilo v Angliji celo pri meščanski levici, da celo pri konservativcih, bilo iz kakršnih koli razlogov, da se na tem vprašanju stre evropski fašizem. Vsa odločnost je splahnela pri spoznanju, da je mali nasprotnik napram veliki svetovni sili premočno oborožen. Namesto poraza v lastni državi je žel fašizem na abesinskih tleh svojo drugo zmago.

Pa je narasla moč našega pokreta v Avstriji številčno na 48% vseh oddanih glasov. Udarne sile je premogel pokret več nego država z najboljšo vojsko. Pa se je ponovila italijanska tragedija: eni so silili v vlado, da sodelujejo, da prevzamejo odgovornost za dogodke v srednji Evropi, ki jim je dajal fašizem svoj jasen pečat, drugi so se protivil, grozili z razkolom in priporočali revolucijo. Niti eno niti drugo niso storili; italijanski fašizem je diktiral uničenje avstrijske socialdemokracije in po velikem osebnem herojstvu februarjskih borcev, je bila stranka potisnjena v ilegalno delo, Avstrijo pa vlada fašizem

po italijanskem vzročju. Italijanska tragedija je doživela na ta način svojo avstrijsko reprizo.

Kakor je Macdonald na Angleškem razoroževal radi svojega pacifizma, tako so nemški socialdemokrati radi demokracije mirno gledali, kako se jim redi gad na lastnih prsij, gad, ki je demokracijo sam odklanjal, kajti principi, odnósno način kot so oni te principe tolmačili, zapisani pred 50 in več leti v debelih knjigah naših učenjakov, jim niso dopuščali, da bi z avtoritativno silo pravočasno stopili hidri na vrat. Komunistična levica je bila globoko prepričana, da bo s svojo politiko v parlamentu in v strokovnih organizacijah uničila socialno demokracijo, ki je premogla 10 milijonov glasov in da more za tem uničenjem slediti le komunizem in ničesar drugega. Socialni demokrati so bili mnenja, da so oni preveč močna in med narcdom ukoreninjena nemška stranka, da bi jo mogli pretresti vetrovi poveljne dobe. Prišlo pa je drugače. Socialna demokracija je zrušena, zavlada tudi v Nemčiji fašizem.

Zmotili so se eni in drugi, krivda pada na obe strani. Najusodnejše pri celi stvari je pa to, da je druga največja država v Evropi vladana po fašizmu in to predvsem po zaslugi takozvane nedosežne pameti, zapisane v teoretičnih naukih.

Šele te tri tragedije so rodile pozno spoznanje skupnih nastopov na Češkem, v Belgiji, ustvaritev Ljudske fronte na Francoskem in Španskem z vsem herojstvom španskih milicionarjev, ki branijo danes s puško v roki svoje uspehe. Koliko delavske krvi bi bilo prihranjene, da je socialna demokracija s svojo politiko znala pravočasno stopiti fašizmu na prste, kajti špansko tragedijo je rodil evropski fašizem. Kako se bo končni boj dobojeval, še ne vemo. Bojimo se, da je spoznanje pametne politike ljudskih front in prevzemanja odgovornosti pred maso prepozno prišlo, da bi bilo v stanu rešiti evropski mir.

Dve veliki državi v Evropi s fašističnimi režimi, z izredno ekspanzivno zunanjo politiko, prikrojeno na sistem gotovih dejstev, zbirata danes v sredi Evrope svoje zaveznike po svetovnem nazoru pod parolo: za fašizem in proti demokraciji. Kam se bo tehtnica nagnila je pri vsej neodločnosti in konferenčni maniji demokratske diplomacije težko reči.

Kakor je hvalevredno spoznanje prijateljev v drugih državah, da je treba z vsemi sredstvi delati na rešitvi osnovnih tekovin, priborjenih v dolgoletnih borbah, tako izgleda, da se na drugi strani jugoslovanski socialisti iz vseh teh dogodkov nismo ničesar naučili.

V Slovenji je bil sklenjen sporazum z združeno opozicijo, na Hrvaškem, kjer bi mogel tak sporazum pokretu edino koristiti, ustanavljajo Mačkovi pristaši svoje delavske organizacije proti nam. V Srbiji vidimo konsekventnega opozicionalca zemljoradnika Dragoljuba Jovanovića tavati semtertje in nihče izmed naših ljudi se ne najde, ki bi dal pobudo za skupno politično akcijo delavcev s kmeti.

POLITIČNE NOVICE

Epizode iz španskih bojev. V Almandraleju pri Meridi je petdeset vladnih miličnikov s streljanjem iz nekega zvonika dva dni onemogočevalo napredovanje uporniških čet. Da bi oddelek vendarle prisilili k predaji, so prinesli uporniki na cerkveni prag zavoje z žveplom potresenega platna in posode polne bencina in to zažgali, kar pa jih je stalo pet mrtvih. Čeprav so nato zvonik ovili gosti kolobarji dušecnega dima, so vladni miličniki še dolgo streljali. Po preteku treh ur in ko še ni bilo nikogar iz cerkve, so stopili uporniki v cerkev, kjer pa je ležalo vseh petdeset miličnikov mrtvih. Tovorni avtomobili, ki so stali v četverokotu sredi cerkve, so pričali, da so miličniki mislili najprej na

novo linijo obrambe, očitno pa so spoznali, ko so pričele žveplene pare prodirati v cerkev, da nadaljna obramba ne bi imela smisla, in so zato vsi skupaj izvršili samomor — raje kot da bi prišli živi v sovražnikove roke.

Po zavzetju Badajosa so uporniki osvobodili 380 političnih jetnikov, ki so prišli iz zaporov vsi živi in zdravi. Kljub temu je uporniško poveljstvo ujete vladne miličnike in aretirane osumljence takoj postavilo pred puškine cevi. Ogromno število usmrtitev v tem mestu je omenilo tudi naše časopisje. Dopisnik »Tempsa« poroča, da je bil tlak pri uporniškem poveljstvu dobesedno pokrit s krvjo usmrčenih, v kateri so ležala še njihova pokrivala in drugi predmeti.

V vsaki vasi, ki jo zavzamejo delavske

Kot za Italijane Livorno in za Avstrijce Linz, je bil Vukovar v isti meri usodepoln za naš pokret. Izgleda, da se od Vukovarskega kongresa dalje ne moremo razviti v večje delavsko-kmečko gibanje in človek se ne more ubraniti vtisa, kakor da vlada ponekod prepričanje, da pač mora tako biti.

Do danes nismo bili v stanu postaviti hrvaško vprašanje v ospredje vseh problemov. Zato je ostal naš pokret majhen, omejen na sindikalistične akcije, podoben otokom na Jadranskem morju.

Po dveletnih stikih se je posrečilo ustvariti v Sloveniji politično konfederacijo z ostalo opozicijo in nikogar ni ki bi temu nasprotoval. Istočasno pa moramo čitati izjave hrvaških politikov, da oni tako konfederacijo z našimi južnimi prijatelji odklanjajo.

Zdi se nam več kakor nelojalno, prijavljati stranko v trenutku, ko vsa ostala opozicija, s katero smo navezali stike v najbolj industrijskem delu države, tega namena nima. Napake našega pokreta se z onimi iz inozemstva ne morejo prisposodabljati, ker je ta pokret majhen in nima nikakega bistvenega vpliva na notranjo politiko v državi in to predvsem radi tega ne, ker imamo pri nas nerešen notranje-političen problem, ki stoji v ospredju zanimanja vsega ljudstva.

Toda zakaj hodimo ravno mi okrog tega notranjega vprašanja kot mačka okrog vrele kaše? Zakaj prevladuje n. pr. pri Topaloviču v pogledu na notranjo ureditev princip neke samouprave? Lahko bi s pametno in prožno politiko tudi mi prispevali k rešitvi notranje-političnih vprašanj, ki so nesporno nujna in predpogoj za socialno diferenciacijo. Dokler ni rešeno hrvaško vprašanje ne more biti govora o kaki potencirani socialni diferenciaciji in večjem razmahu našega pokreta, zato smo vendar mi bolj kot kdorkoli interesirani na rešitvi tega spora in bi morali biti nositelji sporazuma. Namesto da smo si že davno osvojili program opozicije, ki postavlja rešitev notranje-političnega spora v ospredje, smo vedno trdili, da je vse to za nas že rešeno, ljudske mase so bile pa drugega mnenja in so šle mimo nas svoja pota, zato smo ostali tudi temu primerno majhni in osamljeni in se od Vukovarja dalje nismo mogli povzpeti do pokreta, ki bi po svoji moči in po svoji intelektualni sili odgovarjal duhu časa.

Dvakrat se nam je nudila prilika postati važen političen činitelj v državi. Tudi ta prilika je šla mimo nas. Prvič, ko smo v svoji paragrafarski hipertrofiji prijavili stranko s programom za notranjega ministra avtoritativne države, ki bi bil preplašil še celo notranjega ministra velike in demokratske Anglije, da je izgledalo, kakor da ustvarjamo stranko za notranjega ministra in ne za delavski pokret. Pozabili smo, da živimo v izrednih prilikah in posnemati smo hoteli takrat še precej demokratično Evropo, medtem, ko bi bili morali vedeti, da režim

milice, proglasijo vso zemljo za last kmetov, ki organizirajo nato kolektivno delo. Produkte svojega vsakodnevnega dela si na pravičen način medsebojno razdelijo, in sicer dobi vsaka družina živeža kakor tudi drugih dobrin v razmerju s svojo velikostjo in s številom delavskih bojevnikov, ki pri njej bivajo. Razmerje med delavci in kmeti nadzoruje poseben odbor, ki ga tvorijo zastopniki obeh stanov.

Na letališču v Burgosu je bil izvršen neverjetno drzen napad na uporniška letala. Napravljani v duhovnike so se pripeljali napadalci z avtom na letališče, kjer so uporniški oficirji ravno pregledovali poškodbe nekaterih aeroplanov, prizadejane po vladnih strojnica. Napadalci so pričeli metati na te aeroplane in na okoli stoječe ročne granate,

dveh vidnih nasprotnikov ne prenese. Da smo takrat spretnejše postopali, bi dandanes naši parlamentarni zastopniki vse obsežne točke dotičnega programa znova in znova lahko ponavljali in bili bi močan politični faktor v državi.

Drugič smo zamudili postati res prava kmečko-delavska stranka, ko nismo ob priliki Jevtičevih volitev vkljub vsemu beograjskemu aparatu mogli zbrati predpisano število podpisov, ker se je mislilo, da bo že nekako šlo. Lista je bila zavrnjena, takratno navdušenje za našo stvar se je pa temeljito poglelo.

Danes stoji opozicija drugače napram režimu nego takrat, ona ni več pasivna, ona dela pozitivno politiko. Ne more biti tedaj nič bolj pametno, kakor v vsej državi inicijativno delati na ustanovitvi združene opozicije, odpraviti vse zapreke in na ta način po svoje prispevati k ureditvi notranjih sporov.

Toda tudi pri nas prevladuje na žalost ona preizkušena politična nevednost o kateri smo govorili (mislimo tu predvsem na naše specifične slovenske in mariborske strankine razmere). Zato ne zajemamo nazven, ne živimo z javnim življenjem, marveč se bolj in bolj reduciramo na bratovščino sv. Kristofora.

Če je pa vzlic prej navedenim momentom bila stranka potrebna, potem se je moral vsaj na zunaj zapustiti videz, kakor da je to politična grupacija, v katero imajo dostop vsi dolgoletni funkcionarji in strankini delavci z vsem svojim uplivom.

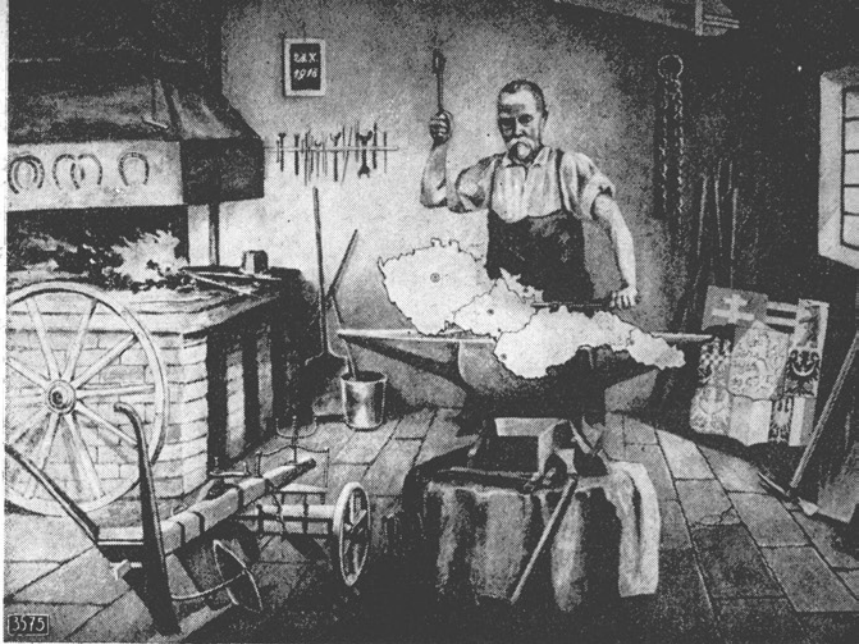
V stvari pa ona to ne bo. Vse skupaj je podobno okrnjeni armadi, ki je preizkušene vojskovodje postavila na razpoložnje maršalatu dvora, v dobri veri, da je ostalih vojskovodij že zadosti za številčno moč armade in da bi mogel pomnožen generalni štab prej škoditi ko koristiti. Tako je nova stranka že ob spočetju abortirala.

Pri tej priliki je pa maršalat čisto pozabil, da imajo tudi generali na razpoložnju še vedno svoje vojščake na razpolago, ki so jih nekoč sami vzgajali, in da je disciplina ter strumna enotnost te armade v prvi vrsti odvisna od miroljubnosti generalov na razpoložnju. (Pred leti, ko je proletarijat propadal v bedi in so se javna vprašanja zaostrevala do skrajnosti in so bile naloge socializma v Jugoslaviji tako nujne, ni strankino vodstvo imelo mo-

ki so zažgale en »Caproni«, s katerega se je ogenj razširil tudi na hangar, kjer je zgorelo 20 letal. V splošni zmešnjavi, ki jo je povzročil drzni napad, so napadalci brez sledu izginili.

Profesor dr. Julius Tandler je umrl. Iz Moskve je došlo poročilo, da je tamkaj umrl prof. dr. Julius Tandler v starosti 67 let, za kapjo. Prof. Tandler, ki je bil rojen v Iglavi na Čehoslovaškem, je bil eden najznamenitejših anatomov sveta, redni profesor dunajske univerze in ordinarijus njene anatomske stolice, vse do leta 1934. Zapustil je Dunaj in se podal za nekaj časa v Ameriko, potem pa v Sovjetsko Rusijo, kjer je sedaj umrl. Za časa socialistične uprave Dunaja je bil Tandler šef dunajskega mestnega zdravstvenega urada in je kot tak uvedel za prebivalstvo vzorno socialno in zdravstveno skrbstvo, zlasti za delavstvo, ki je v tem prednjačilo vsem ostalim občinam na svetu. Poleg župana Seitza, finančnega referenta Breitnera in reformatorja šolstva Glöckla, je bil Tandler četrti vogalni kamen rdečega Dunaja. Zato ga bo delavstvo ohranilo kot vzor v hvaležnem spominu.

Strah jim je še vedno v kosteh. Kakor poroča »Neuer Vorwärts«, se je vršila 27. julija razprava proti tretji skupini socialnih demokratov pri kazenskem senatu višjega deželnega sodišča v Hanovru v Nemčiji. V tej skupini jih je bilo sojenih 51, v prvi 56, v drugi pa 80. Vsi so obdolženi, da so se udeleževali v duhu socialnodemokratske stranke, ki je prepovedana.

Kako je Masaryk skoval Češkoslovaško

drejših opravkov kot da je leta in leta reševalo osebni spor Korač—Topalović. V tem so se izčrpavale »duševne« in »politične« sile pokreta. Kaj če bi bili tudi v Sloveniji tisti sodrugi, ki so bili klevetani in izrinjeni zgolj zato, ker niso bili analfabeti, sledili temu divnemu zgledu in storili enako, mesto, da so se iz ljubezni do delavstva premagali? Kako bi v tem slučaju izgledala danes enotnost?)

Če se je tedaj že hotelo stranko prijaviti, potem bi morala biti ona dostopna vsemu našemu razumništvu, ki je nekoč za pokret delalo, pa tudi onemu, ki je pripravljeno s svojim delom še le pričeti.

Ta članek smo napisali zgolj iz razloga, da stvari koristimo, pa tudi iz razloga, ker nismo bili v stanu te misli iznesti na pristojnem mestu, ki je postalo zadnja leta za nas nekatere tako nepristopno.

Josip Ošlak.

Dalmatinski škofje so izdali okrožnico, ki v njej pozivajo organe oblasti, naj strogo pazijo na to, da se bodo turisti spodobno obnašali in da bodo kopalci v kopalščih dostojno oblečeni, da se ljudstvo ne pohujša. Ob tej priliki smo se spomnili slučaja, ki se je pripetil lansko leto v Radmerju na avstrijskem Štajerskem, kjer je domači gospod župnik ukoril neko ženo, ki je svojega otročička »napol nagega«, kakor se je izrazil, poleti vodila na izprehode. Župnik je posređoval tudi pri občinskem odboru, da je poslal staršem tako pomanjkljivo oblečenega otroka opozorilno pismo s pozivom, da takega javnega pohujšanja več ne storijo, kajti otrok, ki je imel prekratko srajčko, je bil, pomislite vendar, že 16 mesecev star.

Lepi izgledi. Artur Henderson, bivši angleški minister, član delavske stranke in predsednik II. internacionale, ki je, kakor znano, letos umrl, je ob neki priliki izjavil: »Svetovne armade so oborožene in pripravljene za boj. Mornarice čakajo samo povelja, da dvignejo sidra in se spustijo v akcijo. Zračne eskadrile čakajo, da v neki noči vzlete in uničijo naša mesta in v nekaj tednih bo vojna tehnika zopet ogrožala vso človeško civilizacijo. Danes si

štiriletnega trajanja vojne ne moremo več predstavljati, ker to tudi treba ne bo, kajti vsa vojna tehnika, industrija in vojni stroji, ki so bili po vojni izumljeni in izpopolnjeni, da bi se z njimi preprečile ali skrajšale vojne, bodo najbrže že v par mesecih vso našo kulturo in civilizacijo uničili.«

Kako prebivalstvo zemlje narašča. Nemški profesor Dr. R. Hennig je v svoji knjigi »Geopolitik« (radi katere je moral po došpelosti Hitlerja bežati iz Nemčije) skušal na to vprašanje odgovoriti z ozirom na drugo vprašanje, koliko ljudi sploh lahko naša zemlja prehrani. Njegove ugotovitve so presenetljive. Kot sigurno se lahko vzame, da se je prebivalstvo zemlje od začetka prejšnjega stoletja močno podvojilo. Takrat se je smatralo, da je na zemlji 900 milijonov ljudi, danes (to je leto 1927.) pa jih je okroglo 1.920 milijonov. Človeštvo se izredno hitro množi in če se bo tudi nadalje tako hitro množilo, kar lahko z upravičenostjo pričakujemo, bo leta 2050. na zemlji že štiri in leta 2200. že kar osem milijard ljudi in to je najvišje število, ki ga po današnji znanosti zamore zemlja prerediti. Danes število rojstev presega število smrtnih slučajev za 50.000 dnevno, to se pravi, da se človeštvo pomnoži dnevno za 50.000, v 20 dnevih za 1 milijon ali v 1 letu za 18 milijonov. V desetih letih pa za 180 milijonov. Seveda, če ne bo v tem času kakih velikih elementarnih katastrof ali pa vojn, ki bi mogle uničiti velik del človeštva.

Ozadje španske državlj. vojne

Španska tragedija stopa polagoma v svojo zaključno fazo. Še so na delu vse reakcionarne sile sveta, da potlačijo vstajenje junaškega španskega naroda v svobodi in demokraciji, toda vse kaže, da bo sta svetovni fašizem in reakcionarni katolicizem doživela ravno na španskih tleh svoj najhujši poraz. Pravična stvar madridske vlade, proti kateri se je dvignila politizirajoča španska generaliteta po nalogu španske plemenitaške in cerkvene veleposesti, da zaustavi izvedbo agrarne reforme, osvaja bolj in bolj simpatije vsega objektivnega in prosvitljenega sveta. Besna gonja reakcionarnega časopisja, ki skuša prikazati boj španskega ljudstva za obrambo svoje republike kot boj za komunizem in diktaturo, ne prepričuje več napredne javnosti: polagoma je vendarle prodrlo v svet spoznanje, da se vstaši bore na tleh svoje slavne domovine in proti sinovom lastnega naroda zgolj kot plačani mandatarji privatnega in cerkvenega fevdalizma ter italijanskega in nemškega fašizma in imperializma.

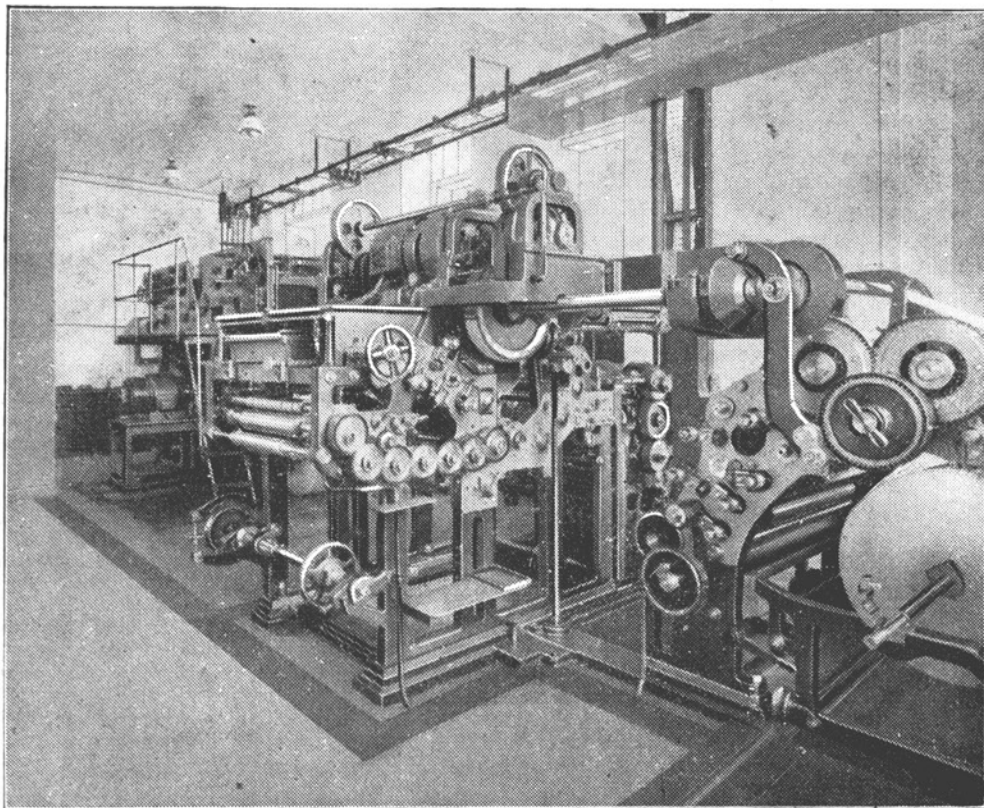
To, kar smo napisali v prejšnjih številkah te revije o Španiji in španskem problemu, se potrjuje. Dokazali smo, da je španski problem prvenstveno problem agrarne reforme Nad 80% španske zemlje je absolutna lastnina španske cerkve in španskih plemičev. Vsa stoletna borba španskega naroda je bila in je še danes prvenstveno borba za razdelitev zemlje med pavperizirane španske kmete. To agrarno reformo, ki se je začela polagoma izvajati že po prvi španski revoluciji pred leti, je vlada Gila Roblesa, ki je bila osvojila oblast s pomočjo cerkvene reakcije, ki se je tresla za svojo ogromno zemljiško posest (cerkev v Španiji je bila vedno najbogatejša cerkev na svetu), skušala na vsak način preprečiti, ko je pa ogorčeno špansko ljudstvo vrglo njegovo vlado in izročilo znova špansko republiko španski demokraciji, se je delitev zemlje začela radikalno in pospešeno izvajati. Tu je zakleta španska reakcija čutila, da ji bije zadnja ura. Kmetje, ki so dobivali zemljo, so postajali najgorečnejši pristaši madridske vlade; delavstvo je pa že bilo itak vse na strani republike. Tu je bilo treba organizirati naglo vstaški upor, zvezati se z vsemi sovražniki svobode, miru in ljudske pravice, z vsemi fašizmi, pa čeprav bi ti jutri ogrožali neodvisnost Španije, da se le ohrani španski . . . cerkvi (»Daj odvišno siromakom«! je dejal Kristus) in španskim plemenitašem njihovo ogromno posest! In rimski

Vatikan je bil takoj ves v službi tega plemenitega podviga in rimski fašizem tudi in tudi berlinski rasizem in ves evropski srednji vek je bil zraven in vse vesoljno mračnjaštvo. Le španskega ljudstva ni bilo zraven in njegove odločne volje, da se slednjič otrese svojih tisočletnih pijavk, ki so mu obljubljale paradiž na onem svetu, na tem ga pa puščali cepati gladi. Katoliško in fašistično časopisje (in v tej ostudni družbi uničevalcev evropskega napredka in miru ni šakalski »protifašistični« ljubljanski »Slovenec« zadnji) divja danes proti temu junaškemu španskemu ljudstvu, kot da bi bila to tolovajska tolpa, ki samo sežiga cerkve in davi menihe, ne pa cvet španskega naroda, ki noče več pod oblast svojih davnih parazitov, ki sedaj upropaščajo Španijo, da rešijo svojo zemljiško posest, ki noče več v temo in preteklost, marveč v bodočnost luči in svobode in v borbi za te svoje ideale daje vsemu svetu zgled najvišje vere v vsečloveško pravičnost in najvišje etične sile. Da, . . . se je rodil, rodil se je na cestah Katalonije in na ulicah Madrida, kjer se danes križani španski narod bori za svojo svobodo in za svobodo sveta.

Španiji ni grozil komunizem in ji tudi danes ne grozi. Komunistično gibanje na Španskem nima tradicije in nima zato oslona v ljudskih masah. Pač pa grozi Španiji — agrarna reforma. Ona agrarna reforma, ki je bila v Franciji izvedena že pred sto leti in je ustvarila današnje bogastvo in blagostanje te države, ona agrarna reforma, ki je bila izvedena že v tolikih državah, ne izvzemši naše, ne da bi se zato parušili temelji družabnega reda. Za špansko tragedijo ne tiči komunizem, marveč pohlepnost španskega veleposestva, radi njega se ubija danes medsebojno španski narod, radi njega je bil ogrožen evropski mir. To je kratka, kruta resničnost španske civilne vojne.

Spoznanje te resničnosti prodira naglo v svet, osvaja neodvisno javno mnenje in vlade demokratskih držav, osvaja Pariz in London in Washington in samo vprašanje časa je, da se pod težo tega spoznanja zruši zgradba laži in nasilja združene španske in evropske reakcije.

Vsi iskreni prijatelji demokracije in miru pozdravljajo boj španskega naroda za socialni napredek in politično svobodo Španije.

Čitatelji!

Kaj naredi s Teboj Konzum ali trgovec, če mu svojih dolgogov ne poravnáš? Nekaj časa Te vljudno opominja, nato hudo in slednjič Ti dobavo ustavi ali te celo toži. Od nas pa dobivaš duševno hrano, ki je še tudi nisi plačal! Ali hočeš, da končamo s Teboj, kot dela to trgovec? Pri vsej mizeriji preneseš 18 Din, zato jih po prejemu tega lista takoj nakaži!

U p r a v a.

Sodobna tehnika: Moderni tiskarski stroj v Zadrudni tiskarni v Bruslju.

Zakaj jih tepeš?

Polje. Preko njega dve ravni, svetli jekleni črti. Železnica. Dim, ki je tu pa tam silil iz majhnih dimnikov lesenih barak, postavljenih za delavsko kolonijo, ki je železnico gradila, je kljub zgodnjemu jutru dokazoval, da se naselje prebujajo. Priprostost vsega ter prvi solčni žarki v boju s še zaostalo meglico, — vse je bilo kakor nalašč ustvarjeno za idilo, ki pa žal ni mogla prikriti, da vlada tu revščina. Sama podrtija. Le nekoliko v ozadju se je bohotala lepa, zidana stavba, obdana z malim, toda okusno in pestro urejenim vrtom: stanovanje in urad ravnatelja gradbenega podjetja. In še znamenje Križanega, ki je stalo nekoliko izven naselja, še preden so to pričeli graditi. Nič drugega. Osamljena vasica sredi neskončnega polja, kot osamljen otok sredi morja.

*

Udobno zavaljen v širokem, mehkem fotelju, z obrazom skritim za obširnimi časopisom, je sedel ravnatelj, ko so stopili v njegovo pisarno. Ni odgovoril na pozdrav; niti ni pogledal, kdo ga moti. Dobro je vedel, kdo so došleci in namenoma jih je pustil čakati. Že dolgo je tega, kar so mu zaupniki pripovedovali o novem, nemirnem gibanju med delavci, že dolgo je pričakoval delavskih zapnikov z zahtevo o zvišanju mezd, že dolgo je pričakoval groženj o štrajku. Ni se jih bal. Vedno je mislil o delavcih, da so nesložni, da so razbiti, kot solčni žarki na smetišču črepinj. Še sedaj, ko so njihovi zastopniki že stali pred njim, — ko je vedel, da so se za nekaj odločili, — še sedaj se jih ni bal. Sploh je smatral njihovo početje za neresno in brezuspešno, ker jim je ustanovitev bilo kake organizacije že takoj v začetku, iz njemu dobro znanih razlogov, prepovedal. Divide et impera! Razdeli jih, da jim boš lažje vladal!

Enega, ki je izgledal vodja deputacije, je precej dobro poznal. Za Igorja so ga klicali. Močno se je razlikoval od ostalih štirih. Uteleseno jeklo. Jeklenega obraza in telesa, jeklene volje in pogleda. Njega se je bal in prav zato jih je pustil čakati. Vedel je, da jim s čakanjem ubije pol hrabrosti.

Minute molka so se zavlekle že v neskončnost, ko se je vendarle odmaknil časopisni zastor in je izza njega pokukala glava gospoda ravnatelja.

»Želite?« je vprašal popolnoma nezainteresirano.

»V imenu delavcev prihajamo! Vsi zahtevajo zvišanje mezd, skrajšanje delovnega časa in ureditev bolniškega zavarovanja. Kolektivna pogodba, ki jo imajo s podjetjem, jim daje pravo na to!«

Igor je govoril počasi, mirno in jasno. Ni hotel dolgovéziti. Vsaka beseda, ki jo je izgovoril, ni bila prošnja, ampak zahteva.

»Tako? Danes še niste prijeli za delo! Pohajate! In sedaj bi zahtevali? Niti prositi ne znate, kot se spodobi! Zahtevate? Sodrga! Pokazal vam bom!«

Ravnatelju je vrela kri. Vstal je in stopil tik pred Igorja. V rokah je jezno stiskal časopis, desna obrv pa mu je smešno podrtavala.

»In še to vam povem. Znano mi je, da baš vi nagovarjate delavce, naj si osnujejo svojo organizacijo in naj zahtevajo zvišanje mezd. Čemu zvišanje? Za ono piškavo delo, ki ga opravijo z vami, vred? Če pride do stavke, boste prvi, ki bo odpuščen! In za vami vsi drugi!

Nočem nikarih uporniških gibanj! Zapomnite si to, vi, — — vi komunist!«

Igorja ta beseda ni zbudila, čeprav jo je ravnatelj izgovoril z največjim prezirom in ji dal značaj psovke. Vedel je, da smatrajo danes za komunista vsakega, ki se je kdaj in le količkaj boril za izboljšanje delavskega položaja.

»In vendar zahtevamo!« je mirno in trmasto odgovoril. Tudi obrazi ostalih štirih so postali uporniško trdi.

»Kaj jih bodri in kje jemljejo moč, da tako zahtevajo?« je nehote pomislil po teh besedah ravnatelj. Toda še preden si je utegnil v mislih poiskati vsaj kolikor toliko ustrežajoč odgovor, mu je kratek pogled skozi okno pojasnil vse. Mrzlo ga je spreletelo. Pred hišo je stala množica delavcev. Njihove, sicer tope oči, so danes sveže, — z upom in preteče, — zrlje nanjo.

Ravnatelj se je zbal. Saj je skoro vsak dan čital o uporih in stavkah, združenih s krvavimi napadi. Tu pa nikakega orožništva, niti policije! Sicer je včeraj javil upravi, da postajajo delavci nemirni in naj mu pošljejo za vsak slučaj kako oboroženo silo. Hotel se je pripraviti, toda tako hitro in v taki obliki, vsega tega ni pričakoval. In kaj sedaj?

Kot da bi bil čital njegove misli, je Igor spregovoril:

»Delavstvo je sila! Če mu ne ugodite v zahtevah, bo štrajkalo, toda rok si z vašo lakomno krvjo ne bo mazalo!«

In odšli so brez pozdrava.

*

Delavstvo je res štrajkalo. Nesolidarnim so enostavno vzeli orodje in delavske straže so nato budno pazile ter niso nikogar puščale v bližino shramb za orodje in material. Neredov ni bilo in vsi so imeli najlepše nade v boljšo bodočnost.

Toda tudi ravnatelju je spet porastla griva. Prvih par dni se sicer sploh ni ganil iz čvrsto zaklenjene sobe. Zjutraj se je prebujal izmučen. Vsako noč je sanjal, da ga lovijo delavci in mu hočejo s petami streti glavo. Kar oddahnil se je, ko se je nekega dne, po prihodu novega transporta, zaiskrilo v popoldanskem solncu šest bajonetov. Bil je rešen in smatral se je spet gospodarja položaja. Sedaj jim bo pokazal!

Dnevi so tekli. Lačnega delavstva se je polagoma pričelo prijemati malodušje. Vedno pogosteje in pogosteje si slišal vprašanje:

»Kaj sedaj?«

Dekleta, žene in otroci so vsak dan romali k znamenju Križanega in Mu venčali noge s svežim poljskim cvetjem.

»Usmili se nas, o Gospod!«

Toda prišlo je nenadoma tisto, česar ni nobeden pričakoval. Ravnatelj jim je nekega večera razglasil, naj se drugega dne izselijo, ker bo najel novih delavcev. Oblasti so mu v sporu šle na roko, ker so splošno smatrali, da je postavitve železnice nujno potrebna. Dovolili so mu, da sme najeti v primeru predolge stavke novih moči.

Pokazal jim bo! Zavedajo naj se, da je Pravica tam, kjer je Moč! Kaj sedaj?

Vojaško vzgojni tabori v Zed. državah. Vlada Zedinjenih držav se pripravlja za odločilni boj. Nekateri izmed to izpričujočih znakov so: Ogromni izdatki za suhozemsko vojsko in vojno brodogradnjo, kakršnih v mirnem času še nikdar ni bilo; odvažanje zlata, streliva in najvažnejšega orožja in vojne opreme v trdnjave, ležeče v notranjosti države; novo pomnoževanje zračnih sil in naposled dejstvo, da se vojaško vežbajo stotisoči mladih mož.

Iz nepoznanih razlogov gradi CCC (neka korporacija za delavska taborišča) v Camp Pikeu, Arkansas, velikansko vojaško taborišče. Menijo, da je imel neki senator Zed. držav tudi to taborišče v mislih, ko je dejal, da danes Zed. države izdajajo za obo-

roževanje več denarja kakor katera si bodi druga država.

214 brezposelnih mladeničev v Ford Worthu, Texas, se je branilo vstopiti v CCC, ker so se bali vojaške strogorednosti in morebitne vojaške vzgoje, čeprav bi dobivali hrano in obleko, imeli stanovanje, prejemale pouk, bili pod zdravniškim nadzorstvom in k temu prejemale še 30 do 40 dolarjev mesečno. Neka mati piše o razmerah v taboriščih CCC v Grahamu, Texas, in pravi, da se je tjakaj dvakrat pripeljala z avtom neka gospa na obisk k svojemu sinu, da pa ji obakrat v taborišču niso niti dovolili, da bi stopila iz vozila.

Gotovo ni majhna stvar, nositi odgovornost za pol milijona Amerikancev v tabo-

riščih CCC, kljub temu pa najbrže državljan Zed. držav ne izve brez osupa, da si vodstvo predvsem in najbolj prizadeva, da prepreči kakršnesibodi diskusije med mladeniči. Ravnatelj Fechner ni samo prepovedal čitanje poučnih spisov, ki govorijo o brezposelnosti in stavki, temveč je tudi poučil instruktorje, kako naj nesoglasja v naziranjih zamorijo v kali s tem, da bodisi odlagajo diskusijo o »nevarnih vprašanjih« s priporočanjem teh vprašanj v nadaljnje razmišljanje, bodisi poskušajo spraviti ista vprašanja v pozabo ali pa jih enostavno prepovedo.

Po vsem tem si bo v bližnjem času očitno vseh 500.000 mož v CCC-taboriščih sličilo kot svinčeni vojaki, od katerih se tudi

Sejna soba Društva narodov v Ženevi.

Strah in razburjenje sta se vgnedila v srcih trpinov. Igor in tovariši so nervozno in pozno v noč iskali rešitve. Čakalo pa jih je prav za prav samo dvoje: da se izselé ali pa da popolnoma kapitulirajo in skrušeno poprosijo ravnatelja, naj jih spet sprejme na delo.

Prosili ga bodo.

Triumfiral bo in gotovo bo znal te njihove slabe trenutke izkoristiti sebi v prid. Znižal jim bo že tako nizke mezde. Še težje jim bo od sedaj delo za vsakdanji kruh, — toda imeli ga bodo, čeprav grenkega in malo.

Kaj bodo sedaj?

Kot velika injekcijska igla sta se mu zdeli obe jekleni črti, ki sta se vlekli preko polja in ki ju je tam nekje, kjer se nebo sklanja k zemlji, perspektiva spajala. Kot velika injekcijska igla se je je go-

Injekcijska igla je izginila. Ravnateljovo telo se je pričelo daljšati in je končno dobilo obliko pisane kače, ki se je oboje b. p. a. l. d.

»In vendar je delavstvo sila! Glavo bo strlo tebi, prokleta kača!« je z muko zaklical Igor. Tedaj se je kup pričel večati in vedno več kač se je plazilo po njem. Ravnateljev kačji obraz se mu je bližal. Večal se je in večal, zazvemal strahotne dimenzije, — on pa se mu ni mogel umakniti...

Igor se je prebudil ves poten in izmučen, ko je zgodnja zarja komaj, komaj osvetlila megleno jutro.

Stali so pred ravnateljem. Vsi ponižni in premagani. Z resignacijo v obrazih.

Spet se je ravnateljeva glava skrivala za časopisom, toda ko se je pokazala, ji je Igor videl v licih isto naslado, ki jo je imela, ko se je ponoči — v sanjah — grela na zlatu. In jasno mu je postalo, da ne bodo našli nikake milosti. Toda poskušal je.

v pogledu samostojnosti osebnega mnenja ne bodo v ničemer razlikovali.

Sv. Birokracij ali kaj.

Vlada Zed. držav je poslala 1400 vojnih veteranov v Florida Keys — prav po tihem, ker se je bala, da bodo veterani delali težave radi prejemkov. Ko se je nekega dne pričel bližati taboriščem veteranov v Floridi Keys ciklon, je telefoniral poveljnik tamkajšnjih veteranskih taborišč v Washington in prosil dovoljenja, da izprazni taborišča. V Washingtonu pa niso smatrali slučaja za tako nujnega in so čakali, dokler ni bilo prepozno; nato so poslali v Florida Keys brzovlak, ki pa ga je veter kar odpihal s tira, kar je imelo za posledico več sto mrtvih.

Po zadnjih poročilih je iskati vzrok te

nesreče v tem, da se vremenski poročevallec v Miamiu, ko je videl prihajati ciklon, ni upal neposredno oddati svarilno poročilo, temveč je najprej o bližajoči se nevarnosti obvestil mesto Jacksonville, ki je zopet vest sporočilo dalje New-Orleansu, ki se je šele obrnil na Washington. Slučaj pa je hotel, da je bila ravno nedelja, ko se vsi Washingtonci izven uradov veselijo svojega življenja. Tako se je stotine ljudi smrtno ponesrečilo.

Eugenetika in rasizem v Nemčiji. Novi bračni predpisi v Nemčiji so prav v to svrhu izdani, da ostrašijo mladino. Mladenci in mladenke morajo izpolniti šest strani obsegajoč formular, poln vprašanj, navesti morajo posameznosti o svojem nosu, ustih, spolnih organih, žlezah, pljučih, srcu, utri-

»Obžalujemo, da smo stavkali. Vse obžalujemo! Vse! Tudi one ne-rednosti, ki so bile s stavko v zvezi in vas ponižno prošimo, da nas spet sprejmete na delo. Usmilite se naših žen in otrok!«

Oči ostalih štirih tovarišev so nemo podpirale njegovo prošnjo.

Dolgo je molčal gospod ravnatelj in z nasmehom opazoval njihov obup. Nato je spregovoril:

»Tako ponižni? Saj ste vendar še pred dvanajstimi dnevi zahtevali! In celo grozili! Sedaj pa naenkrat taka ponižnost!« Sklonjenih glav so poslušali zasmehovanje onega, ki je nad njimi slavil svojizo zmago in ki mu poniževanja še ni bilo dosti.

*

Spet je oživel delo na progi in izgledalo je, kot da se ni ničesar dogodilo. Delavci so prihajali na delo, kopali, polagali tramove in traverze, zabijali in nasipavali ter odhajali nato izmučeni domov, vse kot poprej. Toda delo — brez pesmi.

Ravnatelj je skoro vse sprejel nazaj, le šestnajst, ki so mu jih konfidenti označili za voditelje in propagatorje stavke, je odpustil. Me-sto teh so že delali novi.

Danes so zapuščali kolonijo. Beda in siromaštvo, natrpana v bisagah in na polomljenih ter škripajočih vozovih, sta se kot strahotna procesija pomikala ob železnici v neskončnost, novi bodočnosti naproti. Trpini, ki so delali na progi, so pozdravljali razcapane postave, ki so stopale mimo njih: tovariše. Solze so jim silile v oči, ko so videli trpeti one, ki so se borili za njihovo dobro.

Igor je pomagal tovarišu potiskati polomljen voz, naložen z beračijo dveh družin. Neuspeh ga ni potr. Zavedal se je, da je vsak ne-uspeh pot k uspehu in da ni uspeha brez neuspeha. Tiho si je pel pesem, ki so jo harmonično spremljali udarci kladiv, krampov in lopat. Delavsko pesem.

Cvetje ob nogah Križanega je ovenelo in se povесilo. Zadnjikrat so Ga prosila strta srca, ko so stopala mimo Njega:

»Usmili se nas, o Gospod!«

On pa je mrtev visel na križu. Igor se

Mu potožil. Očitajoče so zvene le njegove besede:

»Zakaj jih tepeš? Zakaj jih Ti, ki Te imenujejo neskončno pravičnega, ki Te imenujejo usmiljenega, kaznuješ, če so se uprli krivici?!«

In kot spoznanje mu je prišlo:

Delavstvo! Ti si naš Kristus! Zaničevali in opljuvali Te bodo; trpili in ubili! Toda vstalo boš prerojeno, v vsej svoji moči in v vsem svojem sijaju!«

„DRAVA“ zavarovalna zadruga MARIBOR, TRG SVOBODE 6

Sklepa življenska zavarovanja: Za slučaj smrti, doživetja, dote in rente (pokojnine). Zavarujte pri naši domači ustanovi. Svoji k svojim!

pu, o zmožnosti plojenja, družinski zgodovini, navadah, telesni gradnji, teži itd. in tudi o nekaterih stvareh, o katerih človek raje ne piše.

Nemci po novih predpisih ne smejo poročiti: Žide, črnce, cigane in mešance Nemk in francoskih Afričanov iz čet, ki so bile po svetovni vojni nastanjene ob Renu.

Kam gre denar? V Zed. državah obstoji neka organizacija za socialno pravico, ki šteje okoli 8 milijonov članov. Voditelj te organizacije, »oče« Coughlin je pozval člane, naj vsakdo prispeva mesečno 10 centov v svrhu pokritja stroškov organizacije za tisk, radio in druge »majhne« izdatke. Ako bo vsak član sledil temu pozivu, bo organizacija dobila v enem letu 9 milijonov 600 tisoč dolarjev — resnična malenkost.

Veličasten pogreb s. Alb. Odlazka

*Odprta noč in dan
so groba vrata.
spet prijatelja zasula
je lopata.*

Mrzli savski valovi so se zgrnili nad mladim in cvetočim življenjem. Kakor blisk se je raznesla vest po Trbovljah, da nas je za vedno zapustil naš priljubljeni sodr. Albin Odlazek. Star komaj 20 let je 28. julija t. l. utonil v Savi pri kopanju. Vroč in soparen dan je tudi njega izvalil, da bi se ohladil v vodi, od koder pa se ni vrnil več. Po štiridnevnem vztrajnem iskanju njegovih sorodnikov in številnih znancev se je posrečilo najti truplo šele v soboto, dne 1. 8. pozno popoldne. Po nekoliko narasli Savi so ga nesrečni valovi potisnili k bregu v Hrastniku. Takoj ko so bili obveščeni sorodniki, so se odpravili na pot njegovi tovariši pevci in sosedje ter prenesli krsto s pokojnikom domov v Trbovlje.

Položili so ga na mrtvaški oder v pevski sobi društva »Vzajemnost« v Del. domu, saj mu je bil poleg njegovega doma to najljubši kraj, kjer je prebil skoraj ves čas, odkar je zapustil šolske klopi.

Ko pa se je v nedeljo zjutraj razširilo po Trbovljah, da je truplo

pokojnika najdeno, so čeli dan prihajali številni znanci in prijatelji ter donašali vence in cvetje. A med tem cvetjem je počival naš dragi Albin.

Zapustil si nas, toda od nas je odšlo samo truplo, dočim bo ostal Tvoj spomin med nami kot trden spomenik.

Rodil se je leta 1916 v Trbovljah. Po dokončani ljudski šoli se je posvetil trgovskemu poklicu ter vstopil v trgovino Delavskega doma kot učenec.

Takoj pa je že kazal navdušenje za društveno in zadržno delo. Bil je navdušen pevec in dober igravec. Radi njegovega lepega značaja, postrežljivosti in uslužnosti si je pridobil vsesplošne simpatije v službi ter izven.

Kako priljubljen je bil pokojni, je zgovorno pričala udeležba pri pogrebu 3. 8. t. l. Ob 16. uri so prinesli krsto, vso obsuto s cvetjem, na mrtvaški voz ter mu zapeli združeni pevci iz Zagorja, Hrastnika in Trbovelj žalostinko »Človek glej«. — Po končanem cerkvenem obredu se je razvil sprevod proti farnemu pokopališču. Tik za krsto so stopali globoko užaloščeni starši, sestra in bratje ter svak in ostalo sorodstvo. Delavska godba je svirala žalne koračnice. Pri odprtem grobu se je poslovil od nepozabnega pokojnika sodrug Majdič. V poslednje slovo so mu zapeli pevci še »Zadnje slovo« in »Vzbujenje duhov«, godba pa je zaigrala »Vigred se povrne«, nakar so izročili krsto materi zemlji. Pogled na globoko potrto rod-bino je bil zelo ganljiv, pri čemer se je marsikomu zrosilo oko.

Dragi Albin, spavaj sladko, naj Ti bo lahka rodna zemlja, preostalim svojcem pa naše iskreno sožalje!

O knjižnicah

Že odkar se je naučil človek razmišljati, je skušal svoje misli rešiti pozabljenja in jih takorekoč ovekovečiti. Najstarejši nam znani taki poskusi segajo do približno 4000 let pred Kristusom. Že tedaj, ko ljudje še niso poznali papirja, ko še niso niti znali strojiti finih pergamentnih kožic, ko še niso niti znali napraviti lesenih deščic, na katere bi pisali, so dolbli izraze svojih misli v primitivno nebogljenih figurah in znakih v kamen, so jih žgali v glinaste plošče, ali so jih risali na stene svojih svetišč in grobišč. V Aziji pričajo o tem cele zbirke najdenih lončenih plošč, v srednji Ameriki znamenja, vdolbena v kamen in v egiptovskih grobiščih skrivnostna pisava na prepariranih palmovih listih. Odkar je bil pa iznajden pergament in papir (v Egiptu iz phanega papirusovega trsa, v Kini iz cuni), so se začele ustanavljati tudi prave knjižnice, ki se je v njih zbiralo vse, kar je človek s svojim duhom ustvarjal in zapisal, v korist, uporabo in vzpodbudo še poznim potomcem.

Največja in najstarejša znana javna knjižnica starega veka je bila v Aleksandriji, ki je leta 250 pred Kristusom štela 490.000 zvitkov. (Takrat še niso poznali knjig današnje oblike, temveč podolgaste, na poseben način strojene kože — pergament in široke trakove papirusa, zvité na palčice.) Ko pa so mohamedanski Arabci leta 642. po Kristusu zavzeli in porušili Aleksandrijo, je bila tudi ta nenadomestljiva zbirka uničena.

Iz srednjega veka so znane nekatere velike knjižnice italijanskih mest, arabska knjižnica v vseučiliškem mestu Cordovi, knjižnice v Parizu, Londonu in nekaterih nemških mestih. Posebno bogate so bile v tej dobi knjižnice velikih samostanov, večinoma nabožne vsebine, ki imajo danes samo še vrednost kot starine in kuriozitet. Ker svet takrat še ni poznal tiskarske umetnosti, so se knjige pisale in prepisovale z roko. Največ so ta posel opravljali redovniki po samostanih, ki so imeli za to tudi največ časa in predstavljajo njih rokopisi dostikrat čudovite umetnine. Knjiga je predstavljala v tej dobi luksuz, ki so si ga mogli privoščiti samo bogataši. Ko pa je Gutenberg v petnajstem stoletju iznašel prvi tiskarski stroj, je to pomenilo pravo revolucijo in velikanski skok naprej v zgodovini človeške kulture. Umetnost čitanja in pisanja se je razširila iz plemiških in duhovniških krogov v široke meščanske sloje in tudi priprost obrtnik in kmet si je kmalu mogel privoščiti tiskano knjigo, čeprav spočetka samo sveto pismo in drugo nabožno čtivo. Mesta in zasebniki so začeli zbirati knjige in ustanavljati knjižnice. Šole so se širile in dobivale novih dotokov tudi iz nižjih slojev, zlasti potem, ko je reformacija zrahljala cerkveno oligarhijo.

Danes imamo v svetovnih velemestih vprav velikanske centralne knjižnice. Med temi se nahaja menda na prvem mestu (podatki so iz leta 1920) pariška nacionalna biblioteka z okroglo 2 in pol milijona zvezkov in 92.000 rokopisov, za njo britanska muzejska knjižnica v Londonu z 2.200.000 zvezki in ameriška kongresna biblioteka v Washingtonu, ki je štela l. 1900. dva milijona 25.000 knjig. Prejšnja kraljevska biblioteka v Berlinu šteje poldrug milijon zvezkov in 25.000 rokopisov. Danes so seveda te številke čisto drugačne in je nedvomno, da sta sovjetski akademski knjižnici v Moskvi in Leningradu dosegli prvo mesto: slednja je štela leta 1926 nad 4.500.000 zvezkov, obiskalo jo je 412.288 oseb in izposojenih je bilo 1.288.847 zvezkov. Tekom zadnjih deset let so se te številke gotovo še znatno povečale, zlasti, ker zavzema sovjetska Rusija danes v knjižni produkciji prvo mesto na svetu.

Ko so se v prošlem stoletju začeli tudi delavci po vsem svetu organizirati in izobraževati, so njihove organizacije začele ustanavljati lastne delavske knjižnice, ki so v velikih industrijskih centrih postale zelo bogate. Ko so naši delavski telovadci potovali leta 1925. na delavsko olimpijado v Frankfurt, niso zamudili prilike, da si ogledajo tudi knjižnice nemških delavcev, zlasti vzorno urejeno knjižnico v Münchenu s 25.000 zvezki. V Sloveniji je poleg manjših knjižnic delavskih strokovnih organizacij (grafičarji), vzdrževalo pred vojno bivše »Delavsko pravovarstveno društvo« svoje knjižnice v Ljubljani, Celju in Mariboru. Iz teh so po vojni nastale knjižnica »Svobode« v Ljubljani s 4000 zvezki, strokovna knjižnica v Mariboru s 1000 zvezki in delavska knjižnica v Celju z nekaj sto knjigami. Razen tega so tudi vse podružnice »Svobode« imele svoje male delavske knjižnice. Obstoječi delavski knjižnici v Ljubljani in Mariboru sta se leta 1927. združili v novoosnovano knjižnico Delavske zbornice in stvorile njen prvi temelj. Danes šteje knjižnica ljubljanske Delavske zbornice s svojo podružnico v Mariboru že 27.000 knjig in izposodi 10.000 izposojevalcem na leto 80.000 knjig. Želeti bi bilo, da bi med izposojevalci bilo več delavcev kakor intelektualcev, kar danes žal še ni slučaj.

Inteligentnega delavca in nameščenca pa izposojena knjiga ne more popolnoma zadovoljiti; ta si bo skušal sčasoma po svojih sredstvih nabaviti lastno malo knjižnico del, ki jih izdajajo delavske založbe ali priporoča delavski tisk. Le kdor si knjige sam kupuje, jih ve tudi ceniti in varovati, in bo prav gotovo obsojal tiste, ki izposojene knjige vračajo zamazane ali jih pa sploh ne vrnejo. Knjige so naš najboljši svetovalec in najzvestejši prijatelj.

Čudna poročna noč

Naš Nace in devica Špela
Strašansko sta se rada imeła
In kmalu stopil mladi par
Je pred kaplana in oltar.
Seveda je ženitovanjska
Gostija bila velikanska.
Navzoča je jeneusse dorée
In vsa meščanska haute volée.
Napitnica in govoranca
Uspe, ker dosti je šampanjca.
Gostiji pa je prezidirala
Kaplan, ki par je kopuliral.
Kaplan je jako dobre volje,
Nikoli ni še jedel bolje.
Objemajo se fajhtni svatje,
Se čutijo kot sestre, bratje;
In ženin krasno se počuti,

Nevarnosti še nič ne slutí.
Pri vходу pa se zdaj pojavlja
Njegova bivša ljubca Pavla.
On Pavlj zakon je obljubil,
A konečno je Špelo snubil.
Zdaj Nacetu grozi škandal,
Če Pavla naredi kraval.
In s prstom Pavla mu namigne.
Hipnotiziran on se dvigne
In Pavlj nekaj zašepeče.
Jo hitro iz dvorane vleče
In zunaj Pavlo je tolažil.
Da situacijo bi ublažil.
Mu Pavla zapove takoj:
»Pri meni bodeš spal nocoj.«
Četudi Nace tega neče,
Ga ona v svojo sobo vleče.

In s Pavlo on tako rekoč
Je praznoval poročno noč.
Četudi Špela je drugačna.
Pa tudi Pavla ni napačna.
Brez ženina je zdaj gostija.
Oj velikanska polomija!
Nevesta Špela pa se joče,
Brez moža ona spati noče.
Ker Nace kaže nezvestobo.
Se Špela umakne v svojo sobo.

Dr. Stachel

Humor na sodnji

1.

»Svojo hčerko sem ubil! Zaprite me!« S temi besedami se je Jože Štampihar, kmet iz Zgornjih Rovt, čisto potrj javil preiskovalnemu sodniku. »Moja petletna hči Micka,« je Štampihar povedal sodniku, »me je nekaj razjezila, pa sem ji s svojo težko roko prisolil klofuto, nehote pa sem jo zadel tako močno, da se je hči pri priči zgrudila mrtva. Prestrašen sem zbežal in, ker nisem hotel, da me orožniki ženejo vkle-njenega v zapor, se tu javljam prostovoljno.«

Štampiharja so seveda pridržali v sodnijskem zaporu. Sodna komisija, obstoječa iz državnega tožilca, preiskovalnega sodnika, sodnega zdravnika in zapisnikarja, je odkorakala v daljne Zgornje Rovte v svrhu raztelesenja tako tragično preminule Micke. Končno je komisija prisopihala v tisto vas.

»Kje imate mrliča?«

»Kakšnega mrliča?« se začudijo vaščani.

»No, tisto petletno Micko Štampiharjevo, katero je ubil njen oče.«

Tedaj pa priskaklja dotična Micka zdrava in vesela. Izkazalo se je, da je očetova klofuta le omamila Micko, katera pa je kmalu prišla k sebi in ni zadobila niti najmanjše poškodbe.

In stvar se je končala v splošno zadovoljstvo. Kislo se je držal le sodni zdravnik rekoč: »Koga naj sedaj raztelesim? In kdo mi bo izplačal pristojbino za obdukcijo, katere nisem izvršil!«

2.

Odvetnik dr. Debeluhar je zelo komoden gospod. K spornim razpravam prihaja popolnoma nepripravljen; niti tega ne ve točno, če je njegov klient tožnik ali toženec.

»Tožnik Miha Müller — toženec Jaka Majer!« Po oklicu te pravde prisopiha v zadnjem trenutku dr. Debeluhar: »Gospod sodnik, jaz zastopam tožnika Müllerja, tu je moje pooblastilo. A kje je toženec Majer?«

Toda Majer se ni oglasil, četudi so ga na hodniku ponovno klicali. Dr. Debeluhar je celo sam z mogočnim glasom zavpil: »Jaka Majer!«

»Čudno, da Majerja ni,« reče sodnik, »on je v dosedanjih pravdah točno prihajal k razpravam ali pa poslal zastopnika.«

»Toda topot ni ne Majerja, niti njegovega zastopnika,« povdarja dr. Debeluhar zmagonosno, »predlagam, da se toženca kontumacira.«

Nato sodnik razglasi kontumačno (zamu-dno) sodbo, glasom katere toženec radi neprihoda zgubi pravdo.

»To pa je šlo hitro in gladko,« reče dr. Debeluhar zadovoljno, »bal sem se dolge razprave.« In veselega obraza odvetnik odide.

Naknadno pa je sodnik na podlagi tistega pooblastila ugotovil, da je dr. Debeluhar zastopnik toženca Majerja. Tako je dr. Debeluhar dal kontumacirati lastnega klijenta.

3.

Sodni psihijater dr. Šarkelj je velik učej-njak in še večji čudak. N. pr. se je že zgo-dilo, da je dr. Šarkelj pogoltnil bankovce in žive zlate ribice.

Pri neki kazenski razpravi je dr. Šarkelj podal sledeče strokovno mnenje: »Visoko sodišče! Preiskal sem duševno stanje obtoženca. On je sicer dedno obremenjen in duševno manjvreden, toda popolnoma prište-vit, tako prištevit, kakor sem n. pr. jaz.«

Na podlagi tega psihijatričnega mnenja je bil obtoženec oproščen.

4.

V oštariji »Pri mesarskem klanju« se je zadnjič zopet vprizoril običajni nedeljski pretep. Kot običajna posledica se vrši pred kazenskim sodnikom razprava, kjer se dotični pretepači morajo zagovarjati radi tele-sne poškodbe i. t. d.

K tej razpravi je vabljen tudi priča Jurij Cmok, ki je videl ta pretep. Cmok bi se rad izognil meritornemu pričevanju, ker prizade-ete osebe pretepa so njegovi znanci in prijatelji, katerim se Cmok noče zameriti.

»Torej priča Jurij Cmok,« reče sodnik, »sedaj pa povejte čisto po resnici, kako se je vršil ta pretep.«

»Torej da vam povem, gospod sodnik, stvar je bila tale: Jaz doma golorok pri mi-

zi sedim in piške obiram. Kar naenkrat nekdo potrka na vrata. »Le naprej!« zakličem. Pa pride moj prijatelj Pepe Macafizelj. »Do-ber dan!« reče Pepe. »Bog daj!« mu odvr-nem. Nato ga vprašam: »No, kaj pa je no-vega?«...

Tedaj pa Cmoka prekine sodnik:

»To vse ne spada k stvari. Povejte nam le o tistem pretepu.«

»No, vsaj sem itak že začel praviti, ka-ko je bilo: Jaz doma golorok pri mizi sedim in piške obiram. Kar naenkrat nekdo potrka na vrata. »Le naprej!« zakličem. Pa pride moj prijatelj...«

»O pretepu nam povejte!« zakliče sodnik nervozno.

»Torej, da vam povem, gospod sodnik: Jaz doma golorok pri mizi sedim in piške obiram. Kar naenkrat...«

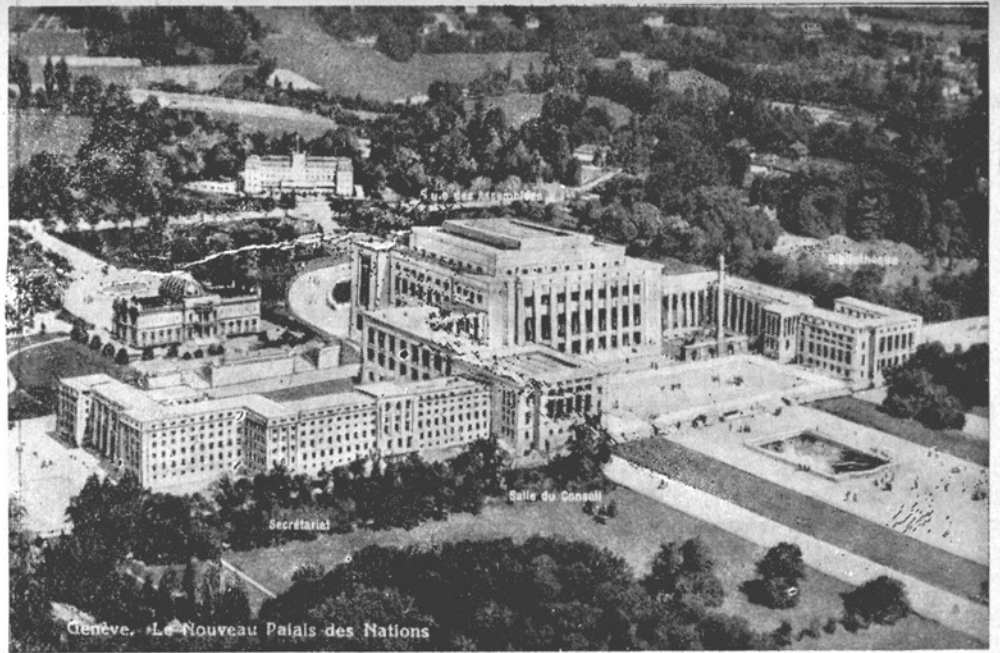
Sedaj pa je sodnik izgubil potrpljenje in je Cmoka napodil. Prebrisan Cmok jo je hi-tro odkuril in je bil vesel, da mu ni bilo tre-ba pričati o pretepu. St.

Največji humorist

Smo v Mariboru Slomška slavili, da bi nebeško krono mu sprosili, da iz bridkosti polne bi doline nas vodil tja v nadzemeljske višine. »Svetnike hoče narod le imeti; brez cest se tudi lahko da živeti« — takrat učen profesor je dejal — in ves svet se je iz srca smejal.

Gog je gog.

Preko Glavnega trga je šel nek gospod. Za njim prihiti stražnik, ga ustavi in mu reče: »V imenu zakona vas aretiram!« Za-čuden vpraša gospod: »Zakaj pa? Saj ni-sem ničesar storil.« »Zakaj? Ker ste dema-gog in še eden prvih. Tako so mi povedali v kavarni Central.« »Pedagog sem, peda-gog, ker vzgajam mladino.« »Eh, kaj! Pe-dagog ali demagog, to je vseeno. Gog je gog, marš z menoj v hotel Graf.« — T.

Nova palača Društva narodov v Ženevi — edino, kar je še od društva ostalo.

Varčen sin.

Nekje v Halozah je umiral star viničar. Ker doma niso imeli sveče, so si jo izposodili pri sosedu, jo prižgali in jo dali umirajočemu v roke. Nato so poklekili okoli postelje in dolgo molili. Slednjič je vstal sin, pocuknil umirajočega za ramo in rekel: »Alstan, oča, kaj bo? Sveča nej naša.« — T.

Muzikaličen deček.

Glasbena Matica v Mariboru je priredila koncert. Med drugimi je nastopil kot solist odlični čelist g. Dev. V prvi vrsti poslušalec je bil nek znan kulturni delavec. Poleg njega je sedel njegov šestletni sin Peterček, o katerem je bil oče uverjen, da je mladi Mozart v drugi in pomnoženi izdaji. Pozorno je opazoval deček umetnika, ko je vlekel lok po strunah čela. Naenkrat se je obrnil k očetu, pokazal s prstom na čelista in rekel glasno: »Kajne, atek, ko bo tisti dedec tam gori razžagal svojo kišto, pa bomo šli domov spat.« — T.

Čuden samomorilec.

V gozdu pri Treh ribnikih je našel orožnik potepuha, ki je visel na drevesu z vrvjo okoli pasu. »Kaj pa tukaj delaš, si neumen?« ga je vprašal. »Ah, na totem prokletem sveti nemrem več živeti,« mu je odvrnil

potepuh. »Hinrihtat se hočem.« — »Zakaj pa si ne daš štrika okoli vratu, če se že hočeš obesiti?« — »Sem že poskusil, pa . . . nisem moga dihat.«

Na trgu

Kakor po drugih mestih, tako tudi v našem mestu ljudstvo iz podeželja prinese na trg prodajat razne kmetijske pridelke, kakor razna žita, moko, krompir, zelenjavo, jajca, perutnino in mlečne izdelke. Posebno živahno je ob tržnih dnevih, najbolj pa k praznikom.

Te prodajalke najdeš na trgu na vse zgodaj, posebno one z mlekomo. Po dve, tri ure in delj prinesejo na prodaj svoje blago, često v slabem vremenu.

Pa ako le potem pridejo odjemalci, da se vsaj nekaj proda še že gre, toda če je dosti blaga, kupecev pa malo, zaman ponuja stara ženica od ust odtrgan lonček smetane.

»Veste gospa, saj bi porabila lahko sama,

pa ne smem, ker doma ni petroleja in soli.. Druga toži: »Zadnji krompir in fižol sem pobrala, da prodam in spravim skupaj denar za plačilo davka, . . .

! Malo dekletce v lahki obleki in raztrganih čevljih prodaja prve pomladanske cvetlice in se vsa trese ko vidi, da prihaja organ, ki pobira tržno pristojbino. No saj ne bo nič hudega, ji reče in še sam kupi prvi šopek za 50 par. Kaj boš z denarjem, jo vpraša. »Mama leži bolana, pa bi ji rada kupila zdravila.« odgovarja deklica. »Včeraj smo nabirali rože, jaz, mlajša sestra in bratec, dva večja sta šla v gozd po drva, dve starejši sestri že služita za hrano, doma nam je težko, mama bolana in ata nič ne zasluži. . .« No in za Din 3.— je prodalo ubogo bitje svoje rožice in teklo materji po zdravila. . .

Neka druga mati tarna, res je hudo, a veste kaj mi je rekla včeraj moja 14letna hčerka? No, kaj pa takega, jo vprašam? »Da ni boga. . ., v ne zelo oddaljenem kraju pri N. je videla, kako so otroci gredoč v šolo pobirali drobtine kruha in nato je opazila pri znani gospej v mestu kako je le-ta malo sežgane ometle vrgla na smetišče, še prej pa jih je povaljala v pepel, da jih ne bi mogel kdo najti in pojedsti. . .

»Ali,« pravi dekle, »ne bi mogel vsega mogočni bog' vzeti tam kjer je vsega v izobilju in dati tje, kjer vsega primanjkuje. . .

Dečki pustošijo. Njujorški policiji delajo velike preglavice dečki, ki pustošijo hiše. Vsaki hiši, ki stoji nekaj časa prazna, pobijejo okna, vlomijo v njeno notranjost in vzamejo vse, kar se da prodati.

San Francisco—Manila. China-Clipper, prvo redno prekoceansko poštno letalo, je neslo pri svojem prvem poletu s seboj 110.000 pisem (skoro 2 toni) in je preletelo 8110 milj dolgo progo od San Francisca do Manile v 60 urah, 4 minutah letenja. China-Clipper leti samo podnevi, njegove ponočne postaje so: Honolulu, Midway, Wake in Guam. Vsega skupaj porabi za svojo progo 5 dni. Letalo, ki sprejme lahko 43 potnikov, ima 4 motorje. Krila mu merijo v dolžino 40 metrov, dolgo je 27 metrov, visoko 7 in pol metra. Največja njegova hitrost znaša 288 km na uro.

G O S P O D A R S T V O
Svetovna vojna in nova gospodarska politika v Zed. državah. Od l. 1780—1913

so znašali izdatki Zed. držav 24 milijonov dolarjev. Samo v svetovni vojni pa je država izdala 26 milijard 250 milijonov. Toda nova gospodarska in socialna politika Zed. držav je še mnogo dražja. Doslej je bilo izdanih 30 milijard 720 milijonov dolarjev, k tej vsoti pa je še prišteti 9 milijard 400 milijonov nepredvidenih oblagacij, tako da znaša skupna vsota vseh izdatkov 40 milijard 120 milijonov dolarjev. Število delojemalcev, ki jih plačuje država, je naraslo od 644.000 na 730.000, ne všteti vojnne sile in pol milijona ljudi v CCC-taboriščih.

Nemške konzumne zadrage prisiljene, da kupijo orožje. V letu 1930 je bilo včlanjenih v nemških konzumnih zadrugah 3 milijone 700 tisoč družin, približno ena četrtina celokupnega prebivalstva; te zadrage so imele letni promet 300 milijonov dolarjev.

Sedaj pa je vlada sklenila razpustiti te tako razširjene ustanove, čeprav so prinašale ljudstvu velikih koristi, in jih je prisilila, da so kupile za svoje kapitale vrednostne papirje za oboroževanje.

4000 let staro knjižnico so našli med izkopninami starih sumerskih mest Minet el Baida in Ras Šama, ki jih odkopava neka francoska odprava pod vodstvom strassburškega profesorja Schafferja v Siriji. V slednjem so izkopali veliko množino žganih glinenih plošč s klinopisi, ki so očitno pripadale neki veliki javni knjižnici (kjer seveda ni bilo knjig v našem smislu, ampak je bilo to le veliko skladišče popisanih plošč). V Minet el Baidu so pa odkrili iz iste dobe veliko grobov, v katerih se je nahajalo mnogo bronastih kipov, draguljev, glinastih posod in popisanih ploščic. Pozne priče davno propadle kulture.

Novemu rodu – nov čas

September je za matere eden najvažnejših mesecev. Takrat se prične šola in takrat se odloči nadaljnja življenjska pot otrokova. Pri otroku, ki vstopa prvič v šolo, je materi in očetu morda najtežje, kajti takrat se oba določno zavedata, da je s tem dnem napočil tisti čas, ko se otrokova življenjska pot prične končno veljavno ločiti od življenjske poti staršev, s katero je bila do sedaj več ali manj ozko povezana. V drugo okolje stopa sedaj otrok, drugi ga bodo v bodoče vzgajali, drugi mu bodo uravnavali pota in predpisovali smer. Zato se žal tudi res vse prepogosto dogaja, da se s tem dnem prvega vstopa v šolo prične otrok odtujevati staršem, da zadobe drugi nad njim premoč in vpliv. Mnogo krivde na tem nosijo starši sami, ki včasih kar nič nočejo razumeti, da je otrok samostojno bitje, sicer majhen, toda cel človek. S trdo roko pritiskajo nanj vedno in povsod, s pogosto nesmiselnim in nepravilnim ukazovanjem, z grožnjami in celo s kaznimi dosežejo sicer navidezno pokorščino, dosežejo pa tudi, da postanejo otroku tujci, da zgubi otrok sleherno zaupanje vanje.

Če hočemo zgraditi nov čas, pa rabi proletarski razred mnogo dobrih bojevnikov in zato ne smemo dopustiti, da se nam zgubi ena sama moč. Z budnim očesom morajo spremljati proletarski starši razvoj svoje dece, skrbno jo morajo vzgajati in budno paziti, da jih ne pritegnejo druge sile v nasprotni tabor. Skoraj nepremagljiva notranja želja sili itak vse vzgojitelje, da skušajo potegniti otroka na svojo lastno pot, da ga skušajo izenačiti s samim seboj, ne samo v načinu ravnanja, ampak celo v mišljenju in čuvstvanju. Vzgojiti otroka za vzor oziroma vsaj po gotovem vzoru, to je že od pamtveka najvišji cilj vseh vzgojiteljev. Ne da bi se tega zavedali, skušajo vzgojitelji na ta način vzdržati ali podaljšati minevaljo stopnjo zgodovinskega razvoja naroda. Ako mlada generacija potrdi ta red, potem je bil življenja zmožen, ako ga odkloni, pa ustvarja zlepa ali zgrda, z evolucijo ali revolucijo, nov red, nove oblike sožitja ter skuša po prelomu naslednji mlajši rod vzgojiti spet v teh novih oblikah.

Zato ni čuda, če se ravno v današnjih dneh o vzgoji toliko govori, če stoje vzgojna vprašanja v središču zanimanja, če se bije tako srdit boj za otroka. Ta pojav razumemo šele, če ga osvetlimo s stališča razrednega boja. Duh naroda in njegove dobe se ne odraža nikjer bolj določno kakor v vzgoji. Vedno določa način vzgoje

vladajoči razred družbe in zato se mu nihče ne upa pri vzgoji oporekati, dokler ima neomejeno oblast. Kakor hitro pa dozori čas in prične oblast vladajočega razreda pešati, se začno zanimati za vzgojo tudi dosedaj zatirani razredi, ki se borijo za to, da bi dosegli vpliv na vzgojo, da bi ustvarili novo razredno vzgojo, ki bi odgovarjala njihovim interesom. Zato je boj med dvema vzgojnima sistemoma vedno pojav, ki spremlja boj za oblast med dvema razredoma, kar vidimo posebno jasno v današnjih dneh.

Vsa borba narodov, vse stremenje naprej in kvišku, vse razbijanje starih okov in predsodkov služi samo enemu cilju, ustvariti potomcem lepšo bodočnost. Danes se odpirajo vzgoji nova pota, česar bi se morali vedno zavedati vsi vzgojitelji. Obnova vse naše vzgoje je nujno potrebna, treba je, da popravimo vse naše stare nazore o vzgoji, treba je, da tudi vzgojo končno le prilagodimo zahtevam novega časa, novim izkušnjam, potrebam in zahtevam. Dobre volje za to proletarskim staršem v splošnem ne manjka. Toda dobra volja še ni vse, treba je tudi sposobnosti in priprave za vzgojni poklic, za izvrševanje najvažnejše človekove dolžnosti. Starši in sploh vsi vzgojitelji pogosto podcenjujejo težave vzgoje, zanesejo se, da jim bo povedala že zdrava pamet, katero pot naj uberejo pri vzgoji in še vse premalo je tistih, ki se jim zdi potrebno, da se pobliže seznanijo z vzgojnimi vprašanji. Ako ne bodo starši zamudili nobene prilike, da proučijo sodobne vzgojeslovne struje in da izluščijo iz njih vse ono, kar se da s pridom uporabiti za lastnega otroka, bodo hodili svojo vzgojno pot bolj zavestno in z odprtimi očmi, ne samo tipaje in ugibaje pravo jedro, bo mnogo manj zgrešenih poti. Zlasti pa ne smejo starši pozabiti na ono, kar je pri vzgoji najvažnejše in od česar je v prvi vrsti odvisen uspeh vzgoje, da je treba namreč z otrokom ravnati vedno kot z enakopravnim članom človeške družbe, da je torej treba v občevanju z njim opustiti ves trdi pritisk in vsako silo, ki se najjasneje odraža v nepotrebnem in odvišnem ukazovanju, v grožnjah in kaznih. Le če opustijo vsa ta nasilna vzgojna sredstva, si bodo pridobili starši zaupanje otrok in to zaupanje bodo ohranili še tudi tedaj, ko bodo druge moči vplivale na otroka in jim ga skušale odvzeti. Potem šele bo lahko zgradil nov rod nov čas, ki bo brez nasilja in brez pritiska, v katerem se bodo gibali samo svobodni in enakopravni ljudje.

Z D R A V S T V O

17.000 ljudi umrlo na raku. V državi Newyork je umrlo v letu 1934 17.000 ljudi za rakom; vendar je bilo to visoko število smrtnih žrtev pričakovati, dokler je vladal aluminij v kuhinjah privatnih hiš in restavracij. Nad tem se gotovo vesele zdravniki, grobokopi in tvornice aluminija, gospodinje se pa morajo te posode skrbno izogibati, ker je škodljiva.

BOLEZEN JETER IN ŽOLČA.

Jetra imenujemo veliko žlezo, ki leži na desni strani človeškega drobovja. Jetra proizvajajo žolč, to je zelenkasto rumeno, grenko tekočino, ki se nabira v žolčnem mehuru; od tu se izliva v tenko črevo in je za prebavo največje važnosti. Radi tega pride vsled obolenja jeter, kakor tudi vsled zastoja delovanja jeter ali zamaščenja jeter, boleznj žolča, žolčnih kamnov (ki povzročajo hude bolečine) vedno do težkih prebavnih motenj, zaprtja, splošne telesne slabosti, le-

novosti črevesja, oslabiljenja, a dostikrat tudi do zlatence, rumene kože, bljuvanja in pomanjkanja apetita.

Dnevno enkrat je piti Planinka čaj, ki vsled vsebujočega natrija pospešuje tvorjenje zdravih želodčnih sokov, vzdržuje kri lahko tekočo in hrani rudeča krvna telesa. V glavnem se je treba hraniti z zelenjavo in sadjem, pije naj se posneto mleko, ogibati pa se je vshe težkih jedil, kakor mesa, jajc, maščobe in pa ostrih začimb ter alkohola.

Gospod, 35 let star, je več mesecev болоval na težki koliki žolčnih kamnov, bil je zelo slab in suh. Vsled štiritedenskega zdravljenja s Planinka čajem, kakor tudi hranjenja s pinjenim mlekom in rastlinsko hrano so prenehale bolečine, dobil je zdravo prebavo in se je tudi telesno zelo okrepil.

Reg. br. 529/36.

Ž E N S K O / R A Z N O

Priklade ali privage pri mesu. Pogosto se gospodinje pritožujejo, da jim nameče mesar preveč kosti kot priklado ali privago k me-

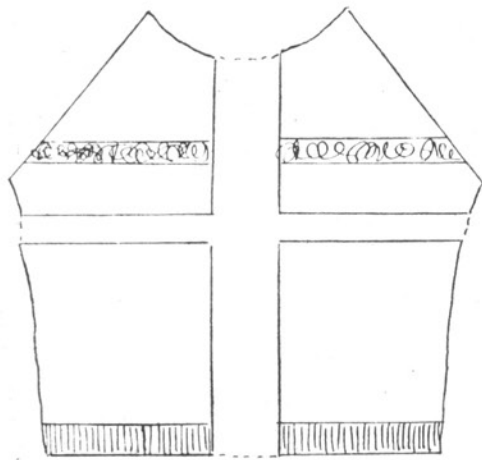
su. Take pritožbe bi odpadle, če bi vse gospodinje točno vedele, koliko sme mesar dodati priklade. Zato priobčujemo, kolik je po obrtnem redu dovoljen in običajen odstotek priklade:

Goveje meso: 1. Vratovina se prodaja samo z vsebujočimi kostmi brez priklade. 2. Prsi se prodajajo z vsebujočimi kostmi brez priklade, ali pa še z 10% priklade (srce, jetra). 3. Rebra z vsebujočimi kostmi, ali pa še istotako 10% priklade (srce, jetra). 4. Trebušni deli smejo imeti kot priklado 10% kosti za juho. 5. Pleče in stegno, če sta popolnoma očiščena kosti, masti itd., 25% priklade (kosti za juho).

Telečje meso: 1. Vratovina se prodaja z vsebujočimi kostmi brez priklade. 2. Prsi z vsebujočimi kostmi in še z 10% priklade (stranski deli). 3. Stegno z vsebujočimi kostmi in z 15% priklade (glavina). 4. Pleče z vsebujočimi kostmi in še z 10% različnih kosti kot priklado. 5. Ledvična pečenka z vsebujočimi kostmi in še z 10% različnih kosti.

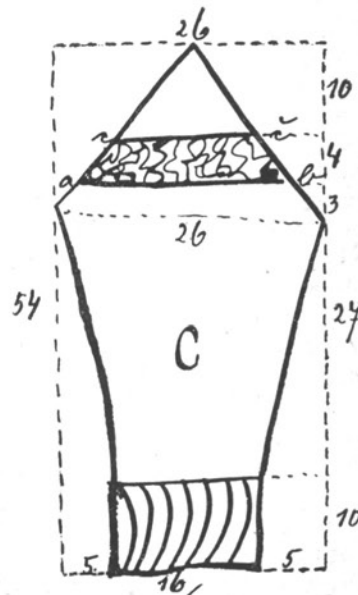
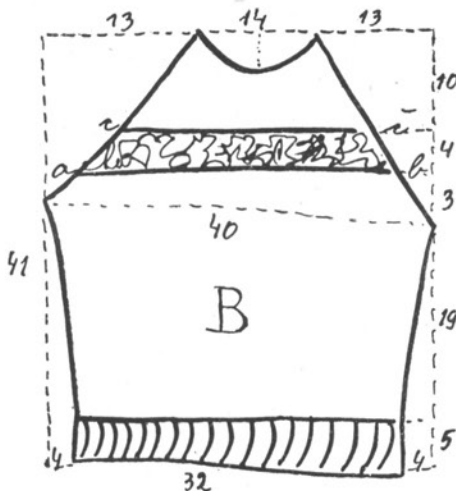
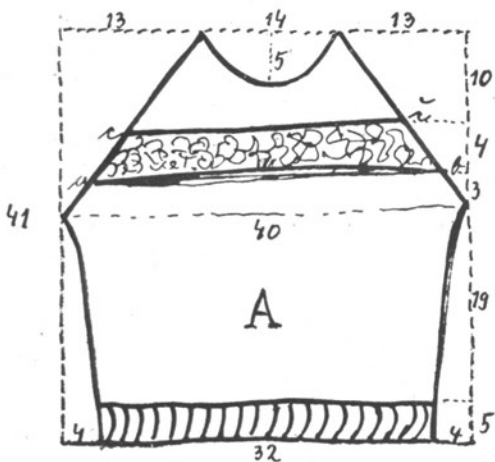
Dekliški pulover v ranglan obliki

Prinašamo navodilo in kroj za dekliški pulover z raglan rokavi, ki tudi neizurjeni pletilji ne bo delal težav. Kroj A nam kaže sprednji del, kroj B zadnji del, kroj C pa rokav. Pripominjamo, da je ta kroj za malo in drobno postavbo, približno za desetletno deklico. Za večje in močnejše postavbe ga bo treba primerno povečati. — Kroj najhitreje in najtočneje povečamo, če kroj, ki je premajhen, na sredi skrižem prerežemo, nato pa položimo vse štiri dele na drug papir in sicer za toliko narazen, za kolikor ga je treba povečati. Tako-le:

Povečani kroj.

Najprej pletemo sprednji del, ki ga začnemo spodaj. Za nasutek bo treba 110—120 petelj, kakršno pač imamo volno. Najprej pletemo

Svinjsko meso se prodaja brez priklade, samo z vsebujočimi kostmi.

Za gospodinjje je pa tudi važno, da vedo, za koliko odstotkov smejo mesarji povišati cene posameznih delov mesa, kadar jih prodajajo brez priklade. Zato priobčujemo še najvišje odstotke teh poviškov, ki se smejo zahtevati.

Goveje meso: 1. Pljučna pečenka, popolnoma očiščena, se sme prodajati največ z 80% pribitkom na dnevno ceno zadnjega dela. 2. Stegno, pleče in bržola, če je dobro očiščena in brez kosti, se sme prodajati z 25% pribitkom na običajno ceno.

Telečje meso: 1. Stegno (za zrezek), očiščeno vseh mren, loja in žlez, brez kosti, se zaračuna s 60% dodatkom k dnevni ceni. 2. Pri očiščenem plečetu brez kosti se lahko pribije 40%. 3. Pri ledvični pečenki, ki se prodaja brez priklade, se pribije 20%.

Borovničevcevec. Maline so dražje in si zato marsikatera gospodinja ne more napraviti malinovca. Ker pa pride pozimi silno prav, če je pri hiši kak sadni sok, naj pripravi vsaka gospodinja vsaj borovničevcevec, ki ima jako dober okus, če ga znamo pravilno pri-

praviti. V naslednjem prinašamo recept za surov borovničevcevec, ki je mnogo bolj okusen in mnogo bolj redilen kakor prekuhan. — 3 l borovnic stlačimo in jih pustimo stati do prihodnjega dne. Drugi dan raztopimo v dveh litrih vode 5 dkg kisline vinskega kamna (Weinsteinsäure). Borovnice pretlačimo skozi cunj, prirešamo k borovničevemu soku 2½ kg sladkorja ter vodo z raztopljeno vinsko kislino. Vse skupaj pustimo stati 1 dan in večkrat dobro premešamo. Potem precedimo sok skozi gosto krpo in nalijemo v steklenice, ki jih pa ne smemo zamašiti, ampak samo zavežemo s tkanino radi prahu. Šele čez 1—2 meseca smemo steklenice zamašiti. Borovničevcevec se jako dolgo drži. — Roke in zobe osnažiš od borovnic z fimonovim sokom.

Dobri keksi. Kadar hoče gospodinja napraviti otrokom posebno veselje, jim napravi kako drobno pecivo. Najpogosteje prdejo v takem slučaju na vrsto keksi. Pri keksih je treba paziti, da ne damo nikoli celih jajc, ampak samo rumenjake, kajti beljak napravi kekse trde. V ostalem se pa ravna kakovost keksov po tem, koliko vzame gospodi-

dve levi in dve desni in sicer 30 do 35 vrst, kakor pač hočemo ta rob imeti širok. Ko imamo rob gotov, pletemo naprej navadno, na desni strani desne petlje, na levi pa leve in dovezemamo in snemamo točno po kroju. Ko pridemo do črte a—b, začnemo pletiti kak drug, najbolje luknjičast vzorec, kakršnega pač znamo. Ko pridemo do črte c—č, pa pletemo spet navadno naprej. Vratni izrez obzankamo kakor običajno.

Tudi hrbet začnemo spodaj z istim nasnutkom, pletemo najprej rob dveh levih in dveh desnih, ki mora biti seveda enako širok kakor pri sprednjiku, pletemo nato do črte a—b navadno, nato do črte c—č drug vzorec, nato pa končamo spet navadno. — Enako pletemo tudi rokav z nasnutkom 50—55 petelj, samo da mora biti pri rokavu rob dveh levih in dveh desnih dvakrat širši, da ga lahko zavijemo za polovico nazaj.

Ko smo vse štiri kose spletli, moramo pulover sešiti. Pri tem pa moramo paziti, da pridejo črte, kjer se začne oni srednji okrasni rob, točno skupaj, ker drugače ni lepo. Kako je treba pletenine sešiti, zlikati in sploh lepo napraviti, o tem smo pisali v prvem zvezku.

K temu kroju pripominjamo še, da se dajo lepo porabiti raznobarvne volne, ki jih imamo slučajno doma. Okrasni rob okoli in okoli pletemo lahko z drugobarvno volno, če hočemo, pa lahko še oni del pri vratu pletemo s tretjo barvo. Lepa kombinacija je n. pr. rujava, rumena in rdeča.

nja od enega in drugega dodatka. Če ni preveč moke, pa dovolj rumenjakov, sladkorja in masti, so keksi vedno dobri. Jako dobre kekse dobimo, če vzamemo namesto mleka smetano. — Pri nas imamo za kekse ta-le preizkušeni recept: V skledi zmešaj 15 dkg sladkorja z 2 rumenjaka in dodaj ¼ l sladke smetane. Na deski vdrobi 10 dkg surovega masla ali čiste svinjske masti s 40 dkg moke in napravi iz vsega skupaj testo, kateremu dodaš še ¼ zavitka pecilnega praška. Nato je treba testo razvaljati, izrezati razne oblike in jih peči.

Žene in matere, započnite odločen boj alkoholu in nikotinu! Alkohol in nikotin sta oni dve mamili, ki sta najcenejši, najlažje dosegljivi in zato tudi najbolj razširjeni med vsemi sloji, žal tudi med delavstvom. Vsa mamila pa služijo enemu samemu cilju, omamljati človekovo duševnost, da pozabi človek na vse tegobe in neprijetnosti, da postane vsaj za kratek čas dobre volje, da vidi svet vsaj za par ur spet bolj v rožnati luči. Danes pa so zlasti za delavski razred taki časi, da ne smemo uporabljati nobenih mamil, jasno in trezno moramo gledati res-

Mesto v raju

Bretanja je v Franciji to, kar je v Nemčiji Bavarska. Vsak poučen ve, da je mesto Plonezec v Bretaniji.

V Plonezecu živi človek, ki je bil nekoč čuvaj svetilnika v Alžiru in ki je mnogo potoval po svetu. Vkljub temu, da je imel precej trdo glavo kakor vsi njegovi sosedje, je pa bil spretnejši, predrznejši in zelo gibčen. Tako je prišel kmalu do precejšnjega bogastva. Ta človek je pripovedoval nenavadno zgodbo. Bretaniji izpijejo precej vina. V vinu pa je resnica, pravi star pregovor.

Nekdanji čuvaj je imel sorodnika duhovna. K temu duhovnu pride nekoč neka stara in drobna ženica, ki za časa razgovora o zveličanju duše med ostalim reče: »Ja ja... Težki so časi... Mlada nisem več. Zelo ljubo bi mi bilo, če bi sebi lahko zasigurala eno mesto v raju. Ali pravijo, da so ta mesta precej draga.«

Duhovnik napne ušesa. Misli ona simbolično ali resno? Mogoče želi samo mašo? Mogoče duševne tolažbe? Ne, ne, ni mogoče, da to ona misli dobesedno. Žena pa je resnično mislila na pravo mesto v raju. Duhoven je to kmalu spoznal.

Začeli so se čisto resni razgovori, duhovnik je dejal, da mu je potreba nekaj dni, da dobi zvezo z merodajnimi krogi, čez teden dni pa pride s sledečo izjavo: Mesto v raju stane 60.000 frankov (šestdeset tisoč). Vsa zasopla se vsede žena na stol.

Nenadoma in na največje čudo duhovnikov, ki je bil vsemu vajen ali kaj takega še ni nikdar doživel, pa se je povrnila žena čez nekoliko dni z gotovino ter izročila pobožnemu služabniku božjemu 60.000 frankov. Za eno mesto v raju. Izgledalo je, da je stvar v redu. Ali duhovnik ni več mirno mogel spati. Ni ga toliko pekla vest, ko-likor ga je vznemirjal težak sum: Nisem li mogoče premalo zahteval? Takšno jagnje bi bilo treba drugače ostriči. Zakaj, za ime božje, zakaj nisem rekel 80.000 (osemdeset tisoč)... In nekega dne mu prinese sveži morski vetrič novo misel. Nekega dne — bilo je to leta 1924 — se zopet odpravi k tej ženi in reče: »Spoštovana gospa. Vaše mesto v raju vam je zasigurano za tistih 60.000, ki ste mi jih izplačali. Da se pa ne bi pozneje mogoče razočarali in meni z druge strani groba očitali: Veš, mesto je stojišče!«

Žena se zopet vsede. Kaj je napraviti? »Morda bi se lahko,« reče duhovnik in zmaje z ramama, »dalo kupiti eno sedišče —, toda ista so, to vam moram reči, precej zahtevana. Mogoče že razprodana.« On ima dobre zveze. Končno ji pove, da eno tako sedišče stane 80.000. In na kraju žena sklene prodati še nekaj od svojega imetja in reče: »Da-

la Vam bom še tistih 20.000 frankov. Zakaj mnogo ljubše mi je eno sedišče kot pa stojišče, ko se gre za večnost.«

Ali sedaj se v to stvar vmeša dobri bog, kateri je, kakor znano, precej počasen, pa vendar dosegljiv. Dobra žena je imela mnogo sorodnikov, ki so se zelo zanimali za imetje svoje stare matere, tetke in sestre. Ti nekaj zaslutijo ter začno raziskovati. Hitro se je zvedelo vse in nekega dne nastane silen škandal. Duhovnika izobčijo. Vse pobožne duše so lahko sedaj mirno dihale. Ali ne dolgo.

Izobčeni duhovnik ni razsipel denarja. Nasprotno, osnoval je ž njim — in kdo mu to more zameriti — mlekarno. Potoval je po svetu seveda še vedno v ornatu, ker je to boljše privlačilo. V svojem gospodarstvu je imel najmodernejše stroje in si tako v kratkem času pridobil precejšen kupček denarja.

Svojega sorodnika — čuvaja svetilnika je pogosto obiskoval. Oba sta ljubila dobro jed in pijačo, tako sta večkrat skupaj izpraznila marsikatero steklenico prvovrstnega vina.

Na enem takih sestankov se zgodi, da je duhovniku postal ovrtnik pretesen, oči mu izstopijo, pojavi se mali udar kapi in začne hropsti... Sorodnik občuti, da se mu bliža zadnja ura. Vzdigne se in reče grešniku »To je kazen božja! Zdaj imaš, kar si zaslužil.«

Bivšemu duhovniku je kakor mora leglo na prsa. Zamišljeno je taval po okolici, izgovarjal neke nerazumljive besede in nekega dne pride čisto zlomljen k svojemu sorodniku, če bi mu hotel pomagati vrniti se v naročje edino rešujoči cerkvi. Seveda bi lahko. Sorodnik se prime dela. Predvsem obišče merodajnega škofa. Ta se silno razjezi. »Nikdar, nikdar!« Ko se je duhovna burja podela, začne sorodnik previdno s svojimi dokazi. Bivši duhovnik ima pol milijona frankov.

Škofu se stemni pred očmi — potem začne razmišljati. Po kratkem odmoru vpraša: Če je resnica, da se bliža zadnja ura. Za to on lahko garantira, reče hitro sorodnik. Zmaga na celi črti in 10% provizije čuvaju svetilnika za prijateljsko posredovanje. Duhovniku je bilo dovoljeno, da se ponižno povrne cerkvi. Odpravi ga v samostan za menihe-spokornike. Tam se še sedaj pokori, a svoj denar je prepustil cerkvi.

Sedaj je vprašanje, če ni vendar na boljšem mamica iz Plonezeca, ki je celo svoje življenje srečno preživela v prepričanju, da jo po smrti čaka mesto v raju. In to sedišče, popolnoma razumljivo, pravo sedišče.

Spisal Kurt Tucholsky, prev. Puno

nici v obraz. Kdor bo vedno takrat, kadar ne bo zadovoljen s svojo usodo in z usodo drugih, pokadil par cigaret ali izpil par kozarcev vina, se mu vsa zadeva takoj ne bo več zdela tako huda, če si bo takoj mislil, da bo že boljše in da je pač treba potrpeti in si med tem časom sladiti življenje, kakor pač kdo more. Prav zato je pa tudi omamljanje z alkoholom in nikotinom tako pogubonosno za posameznika in za vso človeško družbo. Najboljši ljudje zgubijo vse svoje udarne in oporne sile in utonejo v mamilih. Delavskemu razredu se stavlja danes toliko važnih vprašanj, katere je treba povoljno rešiti, rešiti tako, da bo v prid sedanjim in bodočim generacijam. Zato se ne smemo zatekati k mamilom, ki nam otopijo duševnost, da ne vidimo več nobenih vprašanj, da se hočemo tako izmuzniti odgovornosti kakor ptič noj, ki vtakne glavo v pesek in se potem tolaži, da drugi njega ne vidijo. — Boj alkoholu in nikotinu pa je v prvi vrsti zadeva žen in mater, ki imajo na družino največji vpliv. Ta boj pa ne smejo začeti iz brezmiselnim prepovedovanjem, očitanjem in zbadanjem, ker bi tak boj dosegel ravno nasprotje in bi se mož in sin prav nalašč še bolj oklenila alkohola in nikotina. Če bo dom veder in prijazen, če se bo vsakdo v njem dobro počutil, če bo znala gospodinja pripraviti vso družino do pravičnega posmatranja življenja, bo vsak član družine kmalu spoznal, kje mu je mesto in kaj mu je dolžnost, in si tega spoznanja tudi ne bo več skušal vtopiti v nobenem mamilu.

Navaden zavojček za približno 1 kg marmelade, cena Din 4.—

Navodila za uporabo dobite pri Vašem trgovcu.

Razpošilja

Dr. A. OETKER, Maribor

Jelka Vuk: (13-letna deklica)

Mavrica se norčuje

Sedem barvic
stkanih v mičen pajčolan,
punčka kodrolasa,
glej, imam.
A nobene —
punčka vitkostasa —
prav nobene ti ne dam.

Gledaš, gledaš, občuduješ,
punčka črnooka.
Vidim, da zaroto kuješ. —
Želja v tebi je visoka...

Stopi, stopi sem k meni,
vzemi, vzemi pajčolan!
Vzemi, saj ga vidiš, vzemi
in če moreš,
brž se z njim odeni!
Rada, če to zmoresš,
rada ti ga dam.

Na ribiški jadrnici

Čas je na jadrnici hitro mineval. In kmalu je prišel tisti dan, ki ga ne bom zlahka pozabil.

Solnce je toplo sijalo s sinjega, brezoblačnega neba, morja ni motil noben veter; razprostiralo se je v nedogled široko in mirno. Bil je dan, kakršen je za ribarjenje najbolj pripraven. Mornarji so poiskali mreže in trnke in jih vrgli v morje, da polovijo kar se da veliko rib.

Imeli so srečo. Kmalu je bil krov poln vsakovrstnih rib. To me je razvnelo in navduševalo. Rad bi bil tudi sam pomagal pri lovu. To so ribiči zapazili, kmalu mi je eden izmed njih ponudil vrvico, na kateri je visel trnek, ki je že bil v vodi. — »Drži,« je dejal, »če potegne, pa pokliči.« — Kaj takega se deček mojih let hitro poprime, pa sem prijel za vrvico in čakal.

Vrvica je bila zelo močna in precej debela. Držal sem jo krepko, da bi mi ne ušla iz rok, če bi prišla kaka večja riba. Slonel sem ob ograji in pazil na vsak sunek.

Kako rad bi bil ujel kaj posebnega, velikega. Nestrpnost sem pričakoval sunka, ki bi pokazal, da se je nekaj ujelo, ter gledal nepremično v vodo.

In res: nenadoma je potegnilo v vodi s tako silo, da me je vsega streslo. Prijel sem vseeno še krepkejšo za vrvico in potegnil k sebi. Ali pri trnku je povleklo še vse močnejše, in sicer tako, da je prav malo manikalo, da nisem strmoglavil čez ladjino ograjo v morje.

Sunek se je ponovil in vrvica je znova povlekla, s tako silo, da sem se bal, da ne zdržim.

Zavpil sem na vso moč; ribič je pritekkel; opazil je nevarnost in zgrabil hitro za vrvico. Roke so me že močno bolele in težko sem dihal. Ribič je potegnil krepko k sebi, toda tudi njega je kmalu vrglo nazaj k ograji. Vrvica je bila tako nategnjena, da sem se že čutil, kako da se ne pretrže. Priskočili so še drugi in vsi so vlekli na vso moč. »Kakšna pošast visi na trnku,« so dejali ribiči in vlekli neprestano k sebi. Toda »pošast« le ni hotela na površje. Upiral sem oči v prozorno vodo, da bi kaj videl. Zdelo se mi je, da se vendar nekaj približuje, čeprav polagoma, površini. Ribiči so vlekli, vedno močnejše, napenjali mišice in težko dihali. Nekaj temnega se je jelo po dolgem

času približevati; nekaj, kar ni hotelo in ni hotelo slediti skrajno napeti vrvici. Stari ribič je nato dejal: »Prevelika je, da bi jo dobili na ta način na krov.« Šel je po neki, koprju z velikim trnkom podoben drog, ki je ležal na krovu. Nagnil se je čez nizko ograjo naše male, ali tako lepe in prijetne jadrnice in čakal, krepko držeč z obema rokama dolgi suličasti drog, pripravljen, da ga vsak hip sune v pošastno ribo, ki se je pod vodo besno premetavala.

Vsi smo sedaj molčali, skoro si nismo upali niti dihati. Vsi smo napeto zrl v vodo.

Ribiči so vlekli na vso moč. Vrvica se je vidno krajšala. Žival se je še vedno zaletavala in premetavala, toda bila je že zelo blizu površini.

Naenkrat se je nekaj dvignilo, vrvica je nenadoma popustila, da so ribiči odskočili. Bokom jadrnice se je naglo bližala ogromna temna masa. — »Zdaj,« je zavpil ribič z okovano sulico v roki in krepko ž njo sunil v vodo. Dobro je zadel; obtičala je živali za vratom. Ribiči so sedaj še enkrat krepko potegnili. Na površini se je pokazala ogromna riba, ki je znova pobesnela; skušala je znova uiti, toda krepke roke so jo medtem že potegnile do ograje; roke so nato še enkrat popustile, pa spet potegnile. Žival se je končno udala. Zdaj sem videl, da ji tiči sulica — mornarji ji pravijo harpuna — v grlu. Spretni stari ribič jo je zadel na pravem mestu.

Vsi smo morali sedaj pomagati, da smo ogromno ribo povlekli na krov. To ni bilo lahko delo. Vzlic temu je na jadrnici vladalo veliko veselje. Ko je riba ležala na krovu, sem videl, da je nad dva metra dolga, da se čudovito leskeče. — »Danes smo imeli sijajen plen« — je dejal stari mornar.

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z. o. z. — Poštni predal 3. — Telefon int. 5.
Poštni ček. račun 15.925. — Brz. Kodes Prevalje.

Centrala in skladišče: Prevalje

Prodajalne: 1. Prevalje, 2. Leše, 3. Guštanj, 4. Muta, 5. Črna I., 6. Črna II., 7. Mežica, 8. Sv. Helena, 9. Pekarna Prevalje.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. — Pristopnina 5 Din.

KONZUMNO DRUŠTVO RUDARJEV

Hrastnik, r. z. z. o. z. — Ustanovljeno 1906

Ima 3 prodajalne, zadržno gostilno in pekarno. Član postane lahko vsak. Delež Din 100.—. Sodrugi, sodružice podpirajte Vašo zadrugo, Vaš Delavski dom.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko

r. z. z. o. z., Jesenice-Fužine, Cankarjeva 3.

Prodajalne: Sava, Jesenice, Borovlje, Kor. Bela, Dobrava, Sp. Gorje, Mojstrana. — Zadržne gostilne: na Savi v Del. domu, na Kor. Beli, nasproti postaje. — Zadržni kino: Radio poleg Del. doma. — Delavska domova: na Savi-Jesenicah, v Sp. Gorjah!

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

največja slovenska gospodarska in dobrodelna zadruga v SEVERNI AMERIKI. — Najboljša zavarovalnica za življenje, za bolezni, poškodbe itd. — Posluje v Zedinjenih državah in Kanadi. — Imamo približno 50.000 članov v obeh oddelkih in blizu 635 podružnic po raznih krajih Amerike.

PREMOŽENJE NAD 6.000.000 — DOLARJEV

Za nasvete in informacije se je obrniti na:

**Glavni urad S. N. P. J., 2657-59 So.
Lawndale Ave., Chicago, Ill.**

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Miklošičeva cesta 16. / Telefon 31-33

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča svojo bogato zalogo strokovnih in zabavnih knjig v vseh jezikih, kakor tudi muzikalij za petje, klavir in druge instrumente. Knjige in časopise, v zalogi se ne nahajajoče, dobavljamo iz inozemstva v najkrajšem času.

Za šolo! Bata

Najlažji, najtrpežnejši in najudobnejši telovodni čevlji pripravni za vse vrste sporta.

Od vel. 30-34 Din 29.-
" " 35-42 " 35.-

Trpežni in čvrsti čevlji iz močnega debelega usnja in z gumastim podplatom zelo prikladni za nemirne dečke.

Od vel. 30-34 Din 39.-
" " 35-38 " 45.-

Najbol priljubljeni in največ zahtevan otroški čevlji iz finega telečjega boksa z čvrstim usnjenim podplatom.

Od vel. 30-34 Din 69.-
" " 35-38 " 79.-

Visoki čevlji iz močne kravine z neraztrgljivim in nepremočljivim gumastim podplatom. Neophodni za šolsko deco, za dež, blato in sneg.

Od vel. 30-34 Din 45.-
" " 35-38 " 59.-

Najprikladnejši dekliški čevlji za šolo in ulico, iz finega okrašenega boksa z zaporko čez rist in močnim usnjenim podplatom.